

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conferentiæ Theologico Morales

Compendiosè propositæ ac breviter resolutæ Ad Usum Directorum
Conferentiarum Hebdomadalium ... DD. Parochorum, Curatorum,
Confessariorúmque omnium

Ex Materia Septem Sacramentorum Atque Justitiæ De Restitutione
Excerptæ

Sargar, Elisaeus

Augustæ Vindelicorum, 1720

Titulus VIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41194

CONFERENCE. XXII.

292. **P**uella ab uno corrupta contrahit cum alio
sponsalia, quæ ante matrimonium adverte
se esse gravidam, anxiatu multum in con
scientia, idque proponit Confessario
quid ergo Confessarius respondere oportet?

RESOLUTIO huius casus sequitur ex
resolutione casus 17. Quia enim nuptice
ruræ forent verè noxiæ ipso propter pu
perium, lactationem & educationem pro
alienæ, teneretur sponsa aperire huic defectu
admodum perniciosum ipso, in ordine
solvenda sponsalia, si ipse voluerit.

TITVLVS VIII.

De Matrimonio.

CONFERENCE. I.

293. **S**PONSUS in præsentia Parochi & Testi
profert hæc verba ad sponsam, Ego te
cipio in meam Vxorem: & illa, Et Ego te acci

in meum Maritum, ad quæ sponſus ſubjungit :
 Ego non accepto tuum conſenſum quæritur nunc
 de valore huius Matrimonij non immerito ;
 quia ad illum requiritur mutua corporum tra-
 ditio tanquam materia, & mutua eorun-
 dem acceptatio tanquam forma. Sic ita-
 que

RESOLUTIO. : Prolatis utriusque
 verbis, *Accipio te in uxorem, & Ego te in virum,*
 conficitur verum Matrimonium. Ratio eſt,
 quia quando ſponſus pronunciat verba, *Ego te*
accipio in uxorem, hoc ipſo ſignificat ſe ſimul
 acceptare conſenſum, ſi quem datura eſt Spon-
 ſa : ergo quando Sponſa exprimit ſuum con-
 ſenſum, dicendo : *Et Ego te accipio in virum,*
 perficitur conſenſus Sponſi, dum adimpletus
 conditio ab ipſo expectata, conſequenter fru-
 ſtra poſtea ſub dit Sponſus ſe non acceptare
 conſenſum Sponſæ, quem ſam prius acce-
 pravit.

CONFERENTIA II.

Parocho interrogante ex ſponſo, viſne acci-
 pere hanc in uxorem, reſpondet *Ita Domine : 249.*
 Et dum poſtea quærit ex ſponſa, num velit
 habere hunc in maritum, dicit *Viſne habere hunc*
in uxorem, &c. Ita Domine : non ab re dubitatur,
 an error iſte non noceat valori Matrimoni.

RESOLUTIO : Valet Matrimonium.
 Ratio eſt : quia non obſtante hoc errere non
 animad, erſo, uterque intendit vere contrahere
 cum

295. cum altero : ergo cum uterque voluntatem suam contrahendi signo externe exprimat, *Domine*, verum matrimonium conficiunt.

CONFIDENTIA. III.

Puella contraxit cum Juvene Matrimonium de presenti coram Parocho & testibus nulliter seu fictè, ea tantum intentione, ut posset libere ad certum tempus exercere & explere suam libidinem : post aliquot Menses pœnitens de sua malitia, admisit copulam carnalem affectu Matrimoniali : tandem clam aufugiens nupsit alij viro, idque aperuit in tribunali sacramentali Confessario. Quæritur ergo, an Confessarius potuerit illam absolvere, casu quo non potuerit, vel noluerit illum alium deserere: & an copula cum priori habita affectu matrimoniali causaverit verum Matrimonium. Ratio dubitandi est: quia ille novus consensus non fuit datus in præsentia Parochi & Testium qui alias requiruntur ad valorem Matrimonii, ac per consequens videtur primum Matrimonium fuisse nullum, validum autem posterius. Itaque sic

RESOLUTIO prima: Primum Matrimonium, non obstante absentia Parochi, fuit vere validatum per copulam exercitam affectu matrimoniali. Ratio est: quia non est necesse, ut utriusque consensus actu simul existat, sed sufficit, ut secundus ponatur dum primus adhuc habitualiter durat: atqui in proposito casu

casu vir omnino actualiter consenserat, dum ex
 comoveretur, ut partem tanquam Conjugem
 traçter: ergo accedente legitimo consensu
 alterius prius desiderato, habetur tota essentia
 Matrimonii; utpote utriusque partis legitimus
 consensus, saltem moraliter coexistens. Néc
 oportet (ait Sanchez l. 2. D. 32. n. 10. aliquid
 tunc intimare alteri Conjugi, scil. Matrimo-
 nium fuisse invalidum, quia non exigitur novus
 consensus ipsius: imo satis est in hoc casu, si
 illa internè tantum in corde suo, consensum
 jam antecedenter præbuerat, qui solus deside-
 rabatur.

Dices, dum illa postea præbet suum consen-
 sum: non adesse Parochum cum testibus: 296.
 ergo non conficitur verum Matrimonium. &
 negando Conseq. quia Parochus & Testes ex-
 terno contractui jam prius astiterunt: hic au-
 tem non fit amplius exterior contractus, sed
 suppletur tantum defectus consensus in-
 terni.

Dices secundo: Quando Matrimonium 297.
 ab initio fuit nullum propter impedimentum
 aliquod primaens, necessaria post modum
 (obtentâ dispensatione) est utriusque partis
 consensus renovatio: ergo idem dicendum est
 in proposito. & neg. conseq. & paritatem.
 Ratio dispar. est, quia ibi utriusque consensus
 cadit super materiam inhabilem, adeoque uter-
 que est nullus, hic autem consensus viri cadit
 su-

super materiam habilem, atque ita validum est, quem proinde revalidare necesse non est.

298. Resolutio secunda. Confessarius potest nihilominus dictam maliciosam absolvere. Ratio est: quia opposita sententia Capituli aliorumque complurium est non minus probabilis, scilicet prius Matrimonium mansisse validum non obstante copula cum affectu matrimoniali habita propter absentiam Parochi & defectum novi consensus ex altera parte. Ita Gobat Tract. 10. de Matrimonio Cas. 11. §. 420.

299.

CONFERENTIA. IV.

Juvenis celebrat per Procuratorem cum puella Contractum Matrimoniale fide: at sequam autem convenirent, duxit aliam, atque Matrimonium consummavit: quaeritur: an possit manere cum secunda, relicta

Et. det Navar. Lib. 4. de sponsalibus consil. Matrimonium secundum valere quidem in foro interno, at in externo non habitum pro valido, sed primus, eo quod suam fidem probare nequeat.

300.

CONFERENTIA. V.

Unus aliquis sciens se jure non posse cum impedimento dirimente valide contrahere nihilominus contractum putaret uxorem suam vivere, quae tamen non amplius vivit.

Anus credens sponsam sibi consanguineam esse in gradu prohibito, cum non esset, perrexit tamen ad nuptias celebrandas : quæritur itaque, nam uterque valide contraxerit.

Résolutio : Probabilius est, cum errore facti, errore facti, & certa juris scientia, non posse stare valorem Matrimonii. Id est, nec secundus valide contraxit. Ratio est : quia nemo potest serio intendere id, quod certo scit aut omnino credit sibi esse impossibile : atqui habens errorem facti, & scientiam juris, omnino credit matuam corporum translationem sibi esse impossibilem, siquidem intellectus ejus tunc nequit formare hoc practicam judicium, hic & nunc esse præstandum consensum in hujusmodi corporum translationem : igitur, &c. **Confr.** Ut voluntas possit aliquid efficaciter imperare, debet intellectus illud præapprehendere ut possibile : sed stante firmo judicio, & certa scientia juris, Matrimonium hujusmodi irritantis, impedit, quo minus possit intellectus apprehendere illud ut possibile : igitur, &c.

Dices : Tales possunt intendere contrahere quantum possunt : cum ergo re ipsa possint contrahere, revera contrahunt. **R.** neg. antecedens : credere enim, nullo modo posse contrahere, & intendere contrahere quantum potest, simul stare nequeant. Aliud dixerim de eo qui ignorat impedimentum, vel certe dubitat de eodem.

CON-

302.

CONFERENTIA. VII.

UNus aliquis volens contrahere Matrimonium cum Bertha, omissis Sponsalibus in Ecclesia cum illa conveniens, advocatis, Parocho & duobus Testibus, accepit manum Berthæ dicens: *accipio te in Conjugem meam*, ea nihil ad hoc respondente, sed nec manum retrahente & cum à Parocho non interrogaretur de consensu, sed solum, an Matrimonium alteri promisisset, respondit, quod non: ex quo proinde dubitarum fuit de valore talis Matrimonii. Sic itaque,

Resolutio: Illud Matrimonium fuit nullum ob defectum consensus sufficientibus signis expressus in Bertha. Ratio est: quia apprehensio manus Berthæ, Respectu Berthæ fuit mere passiva, adeoque nullum actum positivum voluntatis expressit, qui tamen ad contractum matrimoniale omnino requiritur: non enim sufficit non dissentire, quod ad summum fecit Bertha, non retrahendo manum, igitur &c.

Deinde omnes dictæ circumstantiæ possent stare cum dissensu, nam si Parochus facta interrogazione, an Bertha, non promiserit ulli matrimonium, eam ultetius interrogasset, an velit accipere præsentem Procum in conjugem, potuisset utique dicere: *Ego eum non accipio in*

Con-

Coniugem meum: Ecce: quomodo omnes istæ circumstantiæ non sufficiant ad significandum consensum internum.

CONFERENTIA VIII.

303

Unus aliquis contraxit cum puella ad tempus determinatum, usque dum scilicet reperiat ditiores: Alius cum pacto procurandæ sterilitatis: cum pacto non servandi fidem alteri: quæritur, an omnes tres valide contraxerint?

RESOLUTIO: Nullus trium contraxit valide. Ratio est: Quia hæc tria [utpote bonum Sacramenti sive indissolubilitas Matrimonij, bonum prolis, & bonum fidei] sunt de substantia contractus Matrimonialis: clarum autem est, contractum nullum esse, cui deest aliquid substantiale: igitur &c.

CONFERENTIA IX.

Libidinosus contrahit Matrimonium ob meram carnis voluptatem capiendam, tanquam ob finem principalem, idque confiteretur Confessario, à quo proinde graviter increpatur an justè.

304.

RESOLUTIO: Certè justissimè, patet ex Tob. 6. ubi Angelus Raphael de hujusmodi contrahentibus inquit: Hi qui conjugium ita suscipiunt, ut Deum à se & à sua mente excludant, ut suæ libidini ita vacent sicut Equus & Mulus, quibus non est intellectus, habet potestatem demonium super eos: consequenter merito increpandi ob peccatum mortale commissum.

N

CONI

CONFERENCE. X.

Fidelis Catholicus habens uxorem adulteram audivit à Lutheranò, apud eos licere hujusmodi adulteram dimittere, ac eum alia copulari, sit proinde hæreticus, celebratque novas nuptias cum alia: an valide?

RESOLUTIO: Matrimonium inter fideles consummatum adeò stricti vinculi est, ut quoad hoc nullo unquam casu ab alia, quam divina potestate, solvi possit: atque adeo Matrimonium fidelis cum alia initum est nullum. Ita præter Cone. Trid. Authoritatem *sess. 24. can. 5. & 7. Sac. Script. Marc. 10.* ubi absolute sine ulla exceptione dicitur: *Qui cumque dimiserit uxorem suam, & aliam duxerit, adulterium committit super eam.*

306. Objiciunt Hæretici illud Matth. 19, *Qui cumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur, ergo id faciens ob fornicationem, non mœchatur, atque hoc est unicum fundamentum oppositi erroris; ad quod tamen facile.*

R. neg. consequ. loquitur enim Apostolus solum de dimissione quoad thorum, non vero quoad vinculum, Sed

Instaur; Si Christus ibi loqueretur solum de separatione quoad thorum, tunc non debuisset excepisse solam fornicationem, hujusmodi enim separationis causæ plures sunt: Ergo signum est locutum fuisse de solubilitate Matrimonii

monij quoad vinculum. & neg. sequelam.
 Ad prob. dicendum, Christum per hoc, quod
 assignaverit tantum unam causam divortij, &
 quidem præcipuam ex ipsomet quasi Matrimo-
 nio scaturientem, non exclusisse alias. Quod
 autem id ita sit, legant Hæretici texum cir.
 S. Script. Marc. 10. Item Luc. 16. *Omnis qui
 dimittit uxorem suam, & aliam ducit, mæchatur:
 si omnis, ergo etiam qui Adulteram dimittit.*
 Ad Rom. 7. habetur, *sola morte alterius Con-
 jugis solvi vinculum Matrimoniale: ergo non adul-
 terio.*

CONFÉRENTIA. XI.

Turca uxoratus capitur in Bello à Duce Ca-
 tholico, atque convertitur ad fidem rectam;
 & quia non potest habere suam, petit aliam
 uxorem Catholicam: tergivesatur autem Pa-
 rochus in copulando eum cum alia, quia scis
 Christiano non licere habere duas uxores: an
 recte. 307.

RESOLUTIO: Parochus non habet ius-
 tam causam difficultandi circa Turcam copu-
 landum cum Catholica, non obstante, quod
 habeat in Turcia, aliam Coniugem. Ita enim
 expresse decidit Innocent. III. *cap. Quanto &
 cap. Gaudemus, de divortijs.* Arque colligitur
 ex Apostolo 1. ad Cor. 7. ubi ait: *Quod si fide-
 lis discedit, discedat: non enim servituti subiectus
 est frater aut soror in huiusmodi: Quæ verba sic
 interpretatur Ecclesia, frater aut soror fidelis*

308. non subicitur ligamini prioris Coniugij, sed potest illud deserere, & aliud novum inire.

CONFERENCE. XII.

Puella à parva ætate habuit animum intrandi Religionem, tamen obsequitur voluntati Parentum eam collocantium in Matrimonium in nuptijs autem inaudijt, ex Amico docto, quod primo bimestri non teneatur reddere debitum Comparti, & interea possit ingredi Religionem soluto Matrimonio; quod illa volens observare coacta est à marito ad copulam carnalem: Iam quæritur, an possit nihilominus Religionem ingredi. Ratio dubitandi est, quia Matrimonium consumavit: tale autem inrer fideles est indissolubile. Nihilominus fit

RESOLUTIO pro puella: Dicta sponsa potest Religionem ingredi ac profiteri: per professionem autem matrimonium consummatum non dissolvitur. Ratio est: Quia passa injuriam jure suo non privatur: Itaque eam ipsi si injustè inferens sibi impurare debet, quod tunc debeat in cælibatu permanere: Atque ita sufficienter responsum est ad rationem dubitandi.

CONFERENCE. XIII.

309. Superba Virgo plebeja nupsit opifici, qui per integrum annum eam non potuit eò adigere, ut sibi præstaret copiam sui corporis; interim illa cum milite aufugit, atque militiæ duo

duos liberos ex eo susceptos, sedentes in Patriam, ut possent inter se contrahere, scripserunt Romam pro dispensatione, quam etiam ab Innocentio X. obtinuerunt: jam quaeritur an Summus Pontifex potuerit dispensare cum hujusmodi plebeis in Matrimonio rato.

RESOLUTIO: Potuit utique, quia fecit, non iste tantum, sed & plures Antecessores ipsius; ut refert P. Gob. & Casum & Pontifices, qui dispensarunt, de Matrim. Casu 18. u. 678. & seqq. At non sine gravi causa? quia scilicet ex priori conjugio timebantur mali exitus. Vide cit. P. Gob. Ar.

Quæres: Quid modo Summus Pontifex potuit credere. Illud Matrimonium fuisse solummodum ratum & non consummatum, quia superba convixit opifera per annum in communi mensa & lecto? &c. Testes fuisse sufficientes pro ipsa, primò Maritus, qui quaerebatur contra superbam, quod nunquam ipsi petenti debitum, parere voluerit: secundo domestici, qui sæpius audierunt eos iurgantes in lecto, utique propter negatum viro debitum ab uxore. Tertio miles testificans, se eam virginem reperiisse.

CONFERENTIA. XIV.

Helveta Zwinglianus, Calvinista sociavit sibi puellam eodem fermento conspersam, qui post matrimonium consummatum se contulit ad partes Catholicas, ubi Catholica fide imbu-

rus inaudiens uxorem suam ex concessione
Prædicatorum alij nupsisse viro, cum licentia
Parochi viri docti ac Religiosi etiam sibi aliam
copulavit uxorem, post aliquot annos susceptis
quinque liberis secessit ad alias partes, in qui-
bus sciebat Helvetæ primam uxorem super-
vivere, adeoque res fuit delata ad Vicarium ge-
neralem pro facienda separatione illius a sua
secunda uxore: judicavit autem desuper requi-
situs Pater Gobat, eos nullatenus esse separan-
dos: an recte; Et quam ob causam,

RESOLUTIO prima. R. P. Gob. recte
probat, Matrimonium Helvetæ cum secunda
non fuisse dirimendum [non obstante quod sen-
tiant Matrimonia Hæreticorum esse æque in-
dissolubilia, & Sacramenta, ac Catholicorum
ex sequenti ratione: Quia judicialis sententiæ
tanta est auctoritas, ut semper pro iudice præ-
sumi debeat, donec contra ipsum aliquid legi-
time comprobetur, text. c. in præsentia de re-
nunciat. Adeo ut secundus Parochus præsu-
mere debeat, priorem rectè functum suo offi-
cio respectu Helvetæ copulari cum secunda:
Atqui primus Parochus, a quo contractus ille
matrimonialis fuit initus, tulit sententiam de
licito transitu ad secunda vota, quam appro-
barunt tres viri sapientes: Contra hanc verò
sententiam nil legitime probatum, fuit à denun-
ciatoribus Helvetæ apud secundum Parochum
nisi quod prima Coniux adhuc viveret: pote-

rat

terat enim illa: non fuisse legitima uxor propter aliquod impedimentum v. g. affinitatis vel cognationis carnalis, aut spiritualis, quod ab hæreticis non curatur, quod tamen [vel maxi- 311.
me curari debet: Igitur &c.

RESOLUTIO secunda: Helveta dicitur, qui Catholicam duxit, repudiata priori uxore Calviniana, fuit hanc ob causam incarceratus cum lata sententia capitis contra ipsum à serenissimo & Reverendissimo D. Episcopo Friburgensi Alberto Sigismundo. Ita refert. *vit. P. Gobat. tr. 10. de matrim. n. 708.* adeoque secundum Matrimonium fuit pro invalido iudicatum,

CONFERENTIA. XV.

Unus aliquis post votum castitatis simplex contraxit Matrimonium an licite, aut saltem valide.

RESOLUTIO: si is contraxit Matrimonium 312.
animo illud consummandi, peccavit moraliter & contrahendo, & quoties petiit debitum ab uxore. Patet, quia hæc omnia repugnant Voto in re gravi.

Dixi autem; animo illud consummandi, absque tali enim animo peccatum non est, alioquin B. V. Maria cum Iosepho contrahendo peccasset, quod a sit. Porro validum sine dubio est huiusmodi Matrimonium, quia per votum simplex corpus solum promittitur Deo, non vero ad se ipsi traditur: quando autem rem uni promissam alteri tradit, alterius est, qui

traditionem accepit, non eius, qui promissionem: Igitur &c.

CONFIDENTIA. XVI.

Maritus timeret proles multiplicandas, ut contraheret impedimentum petendi ac reddendi debitum uxori, natum filiolum ex prioris coniuge defuncto levavit in Baptismo, atque ita contraxit cognationem spirituales cum uxore. Queritur itaque, an per hoc absolutus fuerit ab onere reddendi debitum suæ coniugi.

RESOLUTIO Prima: Uxor dicti Mariti per cognationem istam spirituales non fuit privata jure suo petendi ab eo debitum conjugale? ac per consequens ille non fuit deobligatus ab onere reddendi. Ratio est: Quia nullus potest, aut certe debet jure suo privati absque sua culpa, ut habetur expresse Cap. ad limina 30. q. 1. Et certe dolus marito non debet patrocinari: igitur uxor illa potuit nihilominus exigere, & maritus debuit reddere exigenti debitum conjugale.

RESOLUTIO secunda: imò probabilius est, Maritum potuisse etiam petere debitum ab uxore: pater ex cap. de eo 30. q. 1. ubi habetur si autem coniuges legitimi unus aut ambo, ex industria fecerint, ut Filium suum de fonte susciperent, si inupti permanere voluerint, utpote continentim servando, bonum est, si autem gravis penitentia infidatorum iniungatur, & simul maneant: unde cum secundum hunc Canonem

nonem separandi non sint, qui ex industria contraxerunt huiusmodi cognationem spirituales, sequitur eos licite posse reddere & petere debitum ab invicem; scilicet sint ambo in continuo periculo peccandi quod Pontifex utique non admiserit.

CONFIDENTIA. XVII.

316.

Maritus adamans sororem uxoris suae cum ea carnaliter commixtus est, atque ita contraxit affinitatem cum uxore; quaeritur, an potuerit de caetero ab ea debitum petere?

RESOLUTIO est negativa: quia talis petitio est incestuosa ab Affine in primo gradu ac contra praecipuum Ecclesiae in re gravi, in cap. I. de eo, qui cogno vit consanguineam. *Si quis cum filiastra scienter fornicatus fuerit, nec à matre debitum petere, nec filiastra, nec ille ullo unquam tempore poterit se alius matrimonio copulare (intellige) licite.*

CONFIDENTIA. XVIII.

Matrona honesta conquesta est apud Confessarium de Marito, quod soleat exigere ab ea debitum modo inordinato seu praepostere: quid ipsi consulendum.

R. Primo: certum esse apud omnes, talem concubinum, non obstante, quod serverur vas naturale, esse peccatum mortale, quando est verisimile periculum effusionis seminis extra vas legitimum: non minus certum, existen-

te

re aliqua neuitate, quando scilicet dispositio corporis, v.g. nimis pinguis in marito, vel in uxore gravida tumens venter aliud non permittit) nullum esse peccatum, si id fiat in vale legitimo citra periculum effusionis seminis. Ratio est, quia modus ille in tali circumstantia cohonestatur à necessitate, ut non sit illicitus, cum non sit variatio substantialis, sed accidentalis tantum.

¶. Secundo: Quando Vir exigit debitum ab uxore modo indebito quoad litum, ob meram voluptatem, probabiliter solum venialiter peccat, illà que potest etiam probabiliter se ipsi accommodare, si timeat ejus indignationem, aut diminutionem amoris conjugalis. Ratio est, quia uxor, potesta em corporis sui non habet, quoad omnem actum, ex quo sequi potest generatio: potest autem ex tali actu sequi generatio propter virtutem attractivam uxoris, igitur &c. Cæterum quia inordinatè quærere delectationem, etiam intra limites Matrimonij, culpa venialis est, taliter petens debitum à culpa veniali non excusatur. Dixi autem *probabiliter solum venialiter peccat*, quia plures graves DD. existimant, taliter peccare: atque adeo hujusmodi Conjuges graviter increpandos esse, monent etiam illi DD. qui mitius nobiscum sentiunt, qui sunt Sanchez, Gob. & Patrieus Sparer, quia scilicet bruta animantia imitantur.

CON.

CONFIDENTIA. XIX.

Vnus aliquis prima nocte post Copulationem cum sponsa factam in Ecclesia, concubuit cum sorore sponsæ, contrahendo cum Sponsa affinitatem: jam quæritur, an primo bimestri possit absque peccato mortali reddere debitum; suæ uxori id flagitanti? Ad quod

& Non posse Ratio est: quia quoties Coniunx ligatus v'nulo affinitatis non tenetur ex lege justitiæ alteri debitum reddere, reddendo peccat mortaliter: sed per primum bimestre non tenetur reddere ex justitia secundum omnes, igitur, &c. Idem dicendum post illud bimestre, si resciat interim adulteratam esse uxorem cum alio: quia tunc etiam tenetur uxori petenti debitum reddere ex justitia, consequenter etiam non potest absque peccato mortali.

De Impedimentis Matrimonij.

Error.

CONFIDENTIA. XX.

Erronius existimans, se contrahere cum Donata, contraxit cum Decipula, quæritur, an validè.

& Erronium non contraxisse valide cum Decipula. Ratio est: quia ad Matrimonium

va-

validè contrahendum jure naturæ requiritur
 consensus in certam personam : quando autem
 persona ignoratur, cum qua contrahitur, non
 habetur consensus in *determinatam* illam Per-
 sonam, in proposito Decipulam : igitur
 &c.

CONFIDENTIA, XXI.

320. **I**uveni nobili cogitanti inire matrimonium
 cum sibi æquali, ex qua possit habere prolem
 masculas capaces Canoniatum in Ecclesia
 Cathedralibus Germaniæ, offertur speciosa
 garrula mentiens certum stemma prænobile,
 cum esset cauponis filia : quæritur proinde,
 an matrimonium ab iis contractum fuerit va-
 lidum ; Ratio dubitandi est, quia hic error
 versatur solummodo circa qualitatem Nobili-
 tatis desideratæ, qui non videtur officere con-
 tractui.

¶. Istud matrimonium fuisse nullum.
 Ratio est, quia error istius qualitatis redundat
 in errorem substantiæ sive Personæ, id est,
 qualitas personæ intendebatur à Juvene Nobili
 per modum conditionis, sine qua cum tali
 persona non contraxisset, adeo ut noluerit
 personam illam, tali qualitate non affe-
 ctam : contractus autem cum conditione
 ininitus, eâ non stante non stat : igitur
 &c.

Con

ticam
Marri

Conditio.

CONFERENTIA. XXII.

321.

Quidam Apostolicæ Sedis Legatus Cardinalis Militem à muliere propter conditionis servilis separavit Errorem : an juste ?

¶. Justissime. Ratio est : Quia contractus Matrimonialis suapte naturâ requirit legitimum consensum liberum in determinatam personam secundum omnes : Sed in contractu inito cum Errore conditionis proprie servilis, deest hujusmodi consensus in personam servilem : Igitur ex natura contractus irritus est. Minor probatur. Quia eatenus contrahens [in proposito miles] consentit transferre potestatem sui corporis in alteram partem [mulierem] quatenus altera pars transfert eandem in illum : Cum ergo altera pars servâ non habeat potestatem liberam transferendi suum corpus in militem, nec ille eam transferre censendus est ac per consequens contractus fuit irritus & nullus : ergo justissime Cardinalis Legatus hujusmodi separavit.

Votum.

CONFERENTIA XXIII.

Religiosus profugus à Monasterio, Religione & Fide Catholica accepit uxorem hæreticam, quæritur, an inter eos fuerit verum Matrimonium ?

322.

Ne.

¶ Negative ex Titid lell. 24. can. 9. quis dixerit, Clericos in sacris ordinibus constitutos, vel Regulares castitatem solemniter professam posse matrimonium contrahere, contractum quod nullum esse, non obstante lege Ecclesie vel voto, anathema sit. Et ratio est: quia qui se totum tradit uni, non potest se tradere & obligare alteri atqui huiusmodi per votum solenne castitatis corpus suum tradit Deo totum, Ecclesia non nomine solemniter acceptante, ergo non potest illud tradere alteri in Matrimonio ac consequenter dirimit Matrimonium sequens tam Religiosi, quam Clerici in sacris constituti.

Cognatio Carnalis.

CONFERENCE. XXIV.

323.

Lutheranus junxit sibi Matrimonio sororis suae Neprem, seu Filiae sororis filiam post factus Catholicus quaesivit ex Parocho liceret sibi liceret contrahere cum alia, super te sua uxore haeretica sibi cognata in tertio gradu Lineae collateralis inaequalis.

¶ dicit parochus, omnino ipsi id licere propter impedimentum Cognationis antecedens Matrimonium dirimens; An bene, Ratio dubitandi est, siquidem hoc impedimentum est juris Ecclesiastici: adeoque non videtur ligare haereticos Ecclesiae non subiectos.

RESOLUTIO. Parochus bene respon-

Neophyto, ipsi licere progredi ad secundas nuptias celebrandas. Ita Gobat, *Traët, 9. de impedimentis matrimonij, Casu 1. sect 1. referens pro se Less. Suar. & plures alios, contra plur. s. Probatur*: Et enim talia connubia [cum impedimento Juris Canonici] non valent nisi accedat approbatio, vel ad minus dissimulatio tacita Summi Pontificis, ut admittit sententia opposita, atqui non præsumitur Pontifex vel Ecclesia consentire in hujusmodi consuetudine, aut eximere illos à communi lege, cum sint rebelles Ecclesiæ, neque ullum hac in re favorem aut benignitatem mereantur, ne forte ex sua contumacia commodum reportent: & sane mirum esset, Hæreticos exemptos esse à jejuniis, festis, impedimentis Matrimonij jure Ecclesiæ inductis, ex eo, quod Ecclesiæ Authoritate contempra aliam hætenus consuetudinem observarint: igitur, &c.

Major, ut dixi, est partis oppositæ nitentis in consuetudine contraria Hæreticorum, & in præsumpra concessione, aut saltem dissimulatio tacita Ecclesiæ vel Summi Pontificis. Min. vero probatur: nam si frustra legis auxilium invocat, qui committit in legem, cap. bonæ 23. de Elect. à potiori præcluditur spes omnis favoris aut indulgentiæ Pontificiæ illis, qui omni ratione conantur Pontificem spoliare sua potestate, eumque vocitant, sentiunt,

tiunt, de prædicant & scribunt, esse Antichri-
 stum: hoc autem palam estfacere Hæreticos
 modernos: ergo minimè præsumendum est,
 Pontifices cum huiusmodi rebellibus dispen-
 sare, aut etiam dissimulare super impedi-
 mentis à se latis pro uniuersa Ecclesia. *Confirm.*
 Primo. si enim Princeps politicus haberet di-
 sponere de valore Matrimonij, hic certe
 nunquam probaret matrimonia inita à rebelli-
 bus subditis, qui ipsius euerionem & necem
 quærerent, ergo idem dicendum de summo
 pontifice respectu hæreticorum. *Confirm. se-
 cundo*, Clemens VIII. expresse damnauit
 Matrimonia contracta coram Prædicantibus
 (de quo infra) sed nemo censetur tacite ap-
 probare, quod expresse improbat: igitur
et. Confirm. tertio. Quia Congregatio
 Cardinalium, ut refert *Gallebart. in Trib.*
24. sess. cap. 40. expresse declarauit, non
 esse dispensandum in Matrimonio contracto
 inter Hæreticum & Catholicam iunctos ali-
 quo gradu Cognationis aut affinitatis gradu,
 vocat quæ hæc matrimonia Exitialia, irrita,
 null. Sed cum Patronis sententiæ, oppo-
 sitæ

Dices Primo. Longa consuetudo
 est in contrarium: Ergo iam præscripsit,
 valida esse matrimonia Hæreticorum cum
 impedimento cognationis in tertio & quar-
 to gradu.

Con.

Contra : Consuetudo non potest tollere vim legis, nisi ex tacito vel expresso consensu Principis : sed ex dictis Ecclesia vel Summus Pontifex non potest præsumi in dictam consuetudinem consensisse : Igitur &c.

Dices secundo Secundum communem Theologorum, leges etiam Ecclesiasticæ pendent ab acceptatione populi : Sed Hæretici non acceptant has leges irritantes Matrimonia : Igitur &c. & dist. M. pendent ab acceptatione populi morigeri, & ex rationabili causa conc. M. populi repellis, & sine tali causa neg. M. & eodem modo dist. M. neg. conseq. Unde addit Suar. Nemo potest eximi ab obedientia propter inobedientiam : Igitur Hæretici non obediunt legi Ecclesiæ, ab ea nullatenus eximuntur, petes, quid si prior uxor fieret etiam Catholica, vellentque cohabitare Marito suo converso ? & Forte admittendam, & cum dispensatione Reverendissimi Ordinarij ex utraque parte petendus novus consensus. Ita praxis.

Crimen.

CONFERENTIA. XXV.

Quidam Confessarius in Ecclesia Miraculosa Virginis excipiens Confessiones peregrinantium narravit se pro una eademque vice habuisse tres seqq. casus. Primus fuit viduæ, quæ cum spe & promissione Matrimonij sæpius habuit copulam cum uxurato, tandem mortua uxore actu contraxit cum adultero.

Se-

Secundus erat viri, qui vivente uxore senicula
 affiduo peccabat cum ancilla cum promissione
 futuri Matrimonij, quod ut eo citius potirentur,
 ex communi consilio obtulerunt uxori
 venenum, qua extincta solemniter celebrarunt
 nuptias. Tertius erat etiam alterius viri,
 qui cum alterius uxore contraheret, cum ea
 conspiravit, ut illa suam, & ipse suam in
 medio tollerent, quo facto inter se contraxerunt,
 nullo prius admisso adulterio. Jam ergo quaeritur,
 an hi tres contractus fuerint validi.

&. Omnes tres trium partium esse jure Eccle-
 siastico irritos. Patet ex *cap. 1. de Convers. in-
 fidel. Laudabilem. Et cap. si quis vivente 31. q. 1.*
 ubi expresse hoc impedimentum statuitur, ad
 obtruncandam causam conjugibus committendi
 crimina uxoricidij & maritidij. Cæterum
 secundum omnes DDes solum adulterium non
 est hujusmodi crimen, sequens Matrimonium
 cum adultera dirimens: Nec sola fides data si-
 ve promissio Matrimonij absque adulterio, nec
 denique sola machinatio mortis, etiam ef-
 fectu securo una cum adulterio, si non sit facta
 intentione contrahendi cum adultera.

Cultus Disparitas.

CONFERENTIA, XXVI.

227. **M**ulier Catholica nupta viro Acatolico,
 confiterur in loco Catholico Confessario,
 quod viro Acatolico inuenerit, dum potuisset
 habere suæ fidei consortem: Et quod proles
 ma-

masculas debeat viro educandas permittere, nisi velit verberibus excipi. Ad quam consolendam Rder Confessarius memor impedimenti, quod vocatur *Cultus disparitas*, eam non habere legitimum Matrimonium cum suo viro, posseque alij nubere. An recte.

RESOLUTIO prima: Per cultus disparitatem intelligunt jura & Theologi diversitatem Religionis, quæ est inter Baptizarum & non Baptizarum, non autem illam, quæ est inter Catholicam & Hæreticam. Ita omnes omnino, atque adeo pessimum fuit Consilium Confessarij datum pœnitenti mulieri.

Dices pro Excusatione Confessarij: A catholicum, utpote osorem Sacramenti non habuisse intentionem faciendi Sacramentum, quod est radix indissolubilitatis; adeoque fecisse ad summum contractum politicum de se solubilem. 328.

¶. Primo: Confessarium non cogitasse de hoc effugio subtili hæreticorum; sed fuisse solum in errore, quod inter Catholicam & A catholicam esset *Cultus disparitas* Matrimonium irritans.

¶. Secundo: A catholicos ut plurimum esse hæreticos materiales tantum, adeoque licet non credant Matrimonium esse Sacramentum, utique sic instructi à suis majoribus, intendunt tamen conficere, quod Christus instituit, & per consequens Sacramentum; neque enim er- 329.

For privatus Sacramenti officere potest ratio Sacramenti, si adsit intentio generalis facienda id, quod Christus instituit. Probatum ab exemplo de Baptismo, quod si enim Turca qui nullum credit Sacramentum, nec scit rationem Sacramenti, baptizaret parvulum agonizantem, ea intentione, qua solent baptizari Catholici, verè utique & valide conficeret Sacramentum Baptismi: quidni igitur etiam in proposito Hæreticus.

330. & Tertio: Vel vult A catholicus contrahere matrimonium, efficaciter facere contractum vel non vult efficaciter contractum, etiam implicitè vult id, quod ex institutione Christi est contractui annexum; utpote Sacramentum, non vult efficaciter contractum, contractum non efficit ideoque nec matrimonium. Et hoc præ tendit instantia pro Confessario adducta, rectè imò plus infert, quam intendit.

331. RESOLUTIO secunda: Recte, & merito confessæ est mulier Catholica, quod viro A catholico nupserit, dum posset habere consortem Catholicum. Ratio est: quia peccavit mortaliter contrahendo, communicando cum Hæretico in rebus sacris & ministrando Sacramentum indigno, utpote quia Coniuges sunt ministri Sacramenti? tum quia exposuit se periculo Apostasiæ, aut saltem educationi periculosa in errore A catholico, quod sane illicitum est. Dixi autem; dum posset habere confes-

tem Catholicum, Quia secundum Lessium, si puella nequeat inter Catholicos reperire conjugem paris conditionis, posset licite nubere Aetholico, intellige, si desit periculum subversionis, & pactum impium educandi proles in fide heterodoxa.

332.

Vis & Metus.

CONFERENCE XXVI.

Filia à juvene stuprata defert illum ad Patrem qui stupratori minatur accusationem apud judicem, & pœnas debitas procuraturum via justitiæ, nisi eam ducat, hic eo metu percussus, ducit illam in uxorem: quæritur, an valide ratione metus.

R. Validissime: quia hic metus juste incutitur: jura autem hujusmodi matrimonia non irritant, nisi propter metum injuste incussum: Igitur &c.

CONFERENCE XXVIII.

Inimicus tuus te insequitur districto gladio ulturus injuriam sibi à te illatam: tu videns te esse in manifesto periculo mortis, procidis in genua dicens: parce vitæ, accipiam unam ex filiabus tuis in uxorem, eamque dotabo. Estne hic metus sequens matrimonium irritans.

R. Negative Ratio est: quia non est incussus in ordine ad contrahendum matrimonium, sed ad vindicandum injuriam, adeoque tu liberissime consentis in id, ad quod alter te non cogit

03

CON-

334.

CONFERENCE, XXIX.

Procus procatur pro filia cuiusdam viduae illa nil minus vult quam procum: Hæc autem nisi Proco nupserit & verberibus te excipiam & mater tibi amplius non ero. Filia ergo hoc timore adacta consentit in Matrimonium: An valide.

R. Invalide: Ratio est: quia intervenit metus gravis injuste incussus à causa extrinseca libera, talis autem secundum omnes irrita Matrimonium, cum propter diminutam libertatem tum propter injuriam filiae datam.

Ordo.

335.

CONFERENCE, XXX.

Clericus accipiens Subdiaconatum expressè protestatus est contra votum Castitatis ipsius ex voluntate Ecclesiae annexum, & ideo postmodum contraxit matrimonium: an valide.

R. Cum P. Gob. Casu 13. de Matrim. n. 271. ipsam quidem liberum esse à voto, nuptias tamen ipsius fuisse sacrilegas & nullas, non quidem ratione voti, sed ratione ordinationis sacrae libere susceptæ. Ratio est utique voluntas Ecclesiae instituentis.

CONFERENCE, XXXI.

336.

Quidam existimans, votum Continentiæ esse annexum quatuor minoribus Ordinibus, cum qua persuasione permittit se ordinari priusquam autem suaderet Subdiaconatum induxit uxorem: quæritur an valide! R. Gob. cit.

cit. n. 275. Eum peccasse mortaliter celebrando nuptias cum erronea Conscientia, factum tamen tenuisse. Prima pars per se constat. Secunda ex eo, quod nemo valeat emittere votum, quod privata auctoritate vel errore dirimat matrimonium.

Ligamen.

337.

CONFERENTIA. XXXII.

Fuerunt quondam plures mulieres, quae viros suos causa captivitatis vel peregrinationis absentes ultra septennium praestolatae fuerunt, nec certificari potuerunt de vita vel morte ipsorum, licet super hoc sollicitudinem adhibuerint diligentem, & pro juvenili aetate sua seu fragilitate carnis nequiverint continere, petiverint alijs matrimonio copulati, adeoque per Episcopum Sedem Apostolicam consulere, num sibi liceret ad secundas nuptias progredi. Pro resolutione sit

Relatio Summi Pontificis, tunc Clem. III. cap. in praesentia. De Sponsal. & Matrim. ibi. Consultationi tuae taliter respondemus, quod quotocunque annorum numero remaneant, viventibus viris suis, non possunt ad aliorum consortium canonice convolare, nec auctoritate Ecclesiae permittas contrahere, donec certum nuntium recipiant de morte virorum. Haec Clem. similiter Lucius III, Papa 6. Dominus. de secundis Nuptiis, decernit, ut nullus amodo ad secundas Nuptias, mi-

O 4

grave

grave præsumat, quoad constet, quod hac vi-
ta migraverit uxor eius. Ratio autem huius
responsionis est: Quia quancumque tempo-
re certo non constat de morte conjugis, ma-
ner dubium: Ar. in eo dubio possidet certa
lex matrimonij, quæ servanda est: siquidem
in dubio factum non præsumitur, sed demon-
strari debet. Attende, donec certum nuntium
recipiant, non masculinæ, unum tabellarium,
qui referat de obitu conjugis absentis: sed in
neutro, id est, certam relationem & informa-
tionem, vulgo, *gewisen bericht*: ut ipse sig-
nificat Lucius Papa alijs verbis, quoad constet
scilicet per Instrumenta, plures testes de visa, aut
per sententiam Judicis, seu authenticam ma-
gistratus testificationem: vel etiam Parochi tes-
tantis se mortuum vel mortuam sepelivisse,
aut etiam alterius viri omni exceptione maio-
ris.

Publica Honestas.

CONFERENCE XXXIII.

338. Unus aliquis habens votum castitatis per-
petuæ fecit sponsalia cum Lucia, qua mortua
ante nuptias celebratas, contraxit nova Spon-
salia cum Lucie mortuæ sorore Lucilla obren-
ta jam solutione voti. Quæritur ergo, an Spon-
salia cum Lucilla contracta fuerint valida; Ra-
tio dubitandi est, quia per priora sponsalia vi-
detur fuisse contractum impedimentum dir-
mens cum consanguineis Lucie in primo gra-
du.

du, non obitante quod fuerint invalida : non enim erant invalida defectu consensus.

RESOLUTIO : Posteriora sponsalia inita cum Lucilla fuerunt omnino valida. Ratio est : quia priora erant invalida. (quia illicita) sed sponsalia invalida quomodocunque non causant modo amplius impedimentum publicæ honestatis : sic enim statuit Conc. Trid. de sponsal. c. 3. his verbis : *justitiæ publicæ honestatis Impedimentum, ubi Sponsalia quacunque ratione valida non erunt S. Synodus prorsus tollit, ubi autem valida fuerint, primum gradum non excedant : igitur &c.* Ex quo patet, quid dicendum ad rationem dubitandi : utpote post *Con. Trid.* non amplius contrahi hoc impedimentum ex sponsalibus quomodocunque invalidis, tamen non ex defectu consensu.

CONFERENTIA. XXXIV.

Crescentia celebravit sponsalia cum Crescente, ante nuptias moritur Mater Crescentis, Crescentia ut posset habere pro viro Patrem Crescentis, rescindit cum consentu Crescentis facta Sponsalia, eaque inquit cum Patre : an valide ? Ratio dubitandi est, quia gravissimi DD, ait. à P. Gob. Cas. 15. restantur, esse à quadam Congregatione Cardinalium ita decisum, ut si dissolvantur sponsalia per mutuum consensum, cesseret eo ipso impedimentum exinde ortum. Sit itaque

339.

RESOLUTIO : Sponsalia Crescentiæ ini-
ra cum Patre Crescentis sunt probabilius nulla
ob impedimentum publicæ honestatis. Ratio
est : quia certum est , ex prioribus sponsali-
bus ortam fuisse impedimentum publicæ ho-
nestatis inter Crescentiam & Patrem Crescen-
tis : sed hoc minime pendet à voluntate
Sponsorum , ut eorum libita permaneat
vel lesser , quia penes ipsos quidem
est dissolvere sponsalia , non tamen tol-
lere impedimentum ; siquidem per mortem
alterius sponsorum etiam dissolvuntur spon-
salia , & tamen tunc non cessat impedimen-
tum : igitur , &c.

& dent AA. contrariæ sententiæ : Quando
sponsalia dissolvuntur per morem alterius ,
ea non cessare ratione sui , sed ratione subjecti
pereuntis , quando autem expirant per mu-
tuū consensum , tunc evanescent ratione sui im-
mediate , sive per eandem causam consensus
mutui , per quam prius facta fuere , itaque
non sequitur : Per mortem expirant sponsa-
lia , non tamen impedimentum , ergo licet
per mutuum consensum etiam expirent spon-
salia , non tamen impedimentum ; Atque
hæc est ratio oppositæ sententiæ non improba-
bilis, Sed

Contra est novissima & authentica Declara-
tio Eminentissimorum Card. sub. Alexandro
VII. apud Fagnanum in cap. ad aud. etiam , de
Spon-

Sponsalibus & Matrim. Ubi habetur, quod sequitur, Jubente Sanctissimo Domino notio propositum fuit in sacra Congregatione Concilij, an sponsalibus valide initio contractis deinde mutato consensu dissolutis sit sublatum impedimentum justitiæ publicæ honestatis, & dubio pluries proposito & mature examinato, tandem sub die 6. Jul. 1658. Eminentissimi Patres in antiqua ejusdem Congregationis sententia consentientes censuerunt, non esse sublatum. Quam conclusionem postmodum Summus Pont. 10. ejusdem Mensis approbavit, eamque jure in dubium deinceps non revocari.

Affinitas.

CONFERENTIA. XXXV.

Magnus Pater duorum filiorum, Maximi & Maximini, duxit in uxorem Maximillam matrem duarum filiarum, Maxentiæ & Maximianæ, Et ut bona omnia Maximillæ non parva venirent ad domum Magni, persuasit Magnus Maximo ducere in uxorem Maxentiam, & similiter Maximino contrahere cum Maximiana. Quæritur ergo, an duo posteriora Matrimonia Maximi dum Maxentia, & Maximini cum Maxenciana fuerint valida? Ratio dubitandi est, quia tales solent se invicem appellare Affines.

RESOLUTIO est Affirmativa ; Ratio est clara

clara: quia per hoc, quod Magnus cognoscendo carnaliter Maximillam, contraxerit Affinitatem cum filiabus Maximillæ, & similiter Maximilla cum filijs Magni, filij Magni eandem non contraxerunt cum filiabus Maximillæ, nec hæc cum illis: solus enim cognoscens alteram carnaliter, fit Affinis consanguineis cognitæ, & cognita consanguineis cognoscentis, usque ad quartum gradum; non autem cognoscentis consanguinei cum consanguineis cognitæ, nec e contra. Itaque ad Rationem dubitandi. & id fieri per abusum. Ita Innocent. III. cap. quod super. 2. de Consang. & Affinit.

CONFERENTIA XXXVI.

342.

DUM Cajus parat se ad nuptias celebrandas cum Caja, aperit Cajeta soror Cajæ in Confessione, se sepius carnaliter peccasse cum Cajo; ut proinde Cuius incurrerit affinitatem cum Caja in primo gradu, quia in eodem Cajo est consanguinea Cajetæ: quid igitur Parocho faciendum.

RESOLUTIO: Si Cajeta habuerit cum Cajo copulam ex omni parte perfectam, Cajus haut dubie contraxit affinitatem cum Caja, ut proinde eam non possit ducere uxorem; atque adeo debet dicere Cajetæ, ut Cajum admoneat de copula secum habita, & de contracto impedimento cum Caja sorore. Quod si autem copulæ habitæ cum Cajeta non fuerit

rit facta per nixtio leminum utriusque intrs
vas debitum, nulla fuit contracta affinitas
inter Cajam, & Cajam & per consequens
nullum impedimentum verans aut dirimens
Matrimonium.

343.

CONFIDENTIA. XXXVI.

Titia confitetur Tito, se imprægantam à
Titiano, qui factus est Titiae, se aliquo-
ties habuisse commercium carnale cum con-
sanguinea Titiae: quærit itaque Titia, an
possit urgere Titianum ad contrahendum se-
cum matrimonium.

RESOLUTIO danda Titiae, est: si
consanguinea illa Titiae sit ipsi cognata intra
secundum gradum, Matrimonium non
valiturum: si autem sit ille consanguinea in
tertio aut quarto gradu tantum, somnino vali-
turum. Ratio est in promptu: quia scilicet
affinitas contracta ex copula illicita, non ex-
cedit secundum gradum, impedit autem in
primo, & secundo. Ita omnes.

Petes. Unde possit scire Titia, in quonam
gradu illa sit affinis Titiano? Resp. ex Re-
gula communi Canonistarum: quoto gradu
fornicaria illa est consanguinea Titiae, toto
gradu ipsa Titia est affinis Titiano.

CONFIDENTIA. XXXVII

Maritus commisit adulterium incestuosum
cum consanguinea uxoris: an per hoc
contraxerit affinitatem cum uxore, Et quid
talis affinitas operetur.

344.

RE.

RESOLUTIO : Si illa , cum qua maritus vere commisit incestum adulterinum , si uxori consanguinea intra secundum gradum (vel vicissim) ille (vel illa) incurrit impedimentum peccandi debitum sub mortali , quamvis innocenti debitum reddere possit , ac teneatur. Habetur expresse in iure toto titulo , de eo , qui cognovit consanguineam uxoris suae : estq. communis omnium DDum.

Impotentia.

CONFERENTIA. XXXVIII.

345. **U**Na aliqua mulier conqueritur de magna difficultate & multo dolore , quem experitur in consummatione actus conjugalis ; ideoque petit divortium viro dissentiente , an iuste ?

ꝛ. Si difficultas ista non impediatur veram coitionem in vase naturali , eam non dirimere Matrimonium. Sic enim exprimitur in cap 2. de Coniugiis leproforum. Et Tit. frigidis & maleficiatis. Ubi definitur , valere matrimonium ejus , quæ potuit per incisionem sine mortis periculo apta reddi copulæ : quod utique non fit absque doloris discrimine : igitur , &c.

CON.

CONFIDENTIA, XXXIX.

346.

V Ir aliquis nunquam poruit penetrare vas
foeminae quocunque conatu adhibito :
quare dubitans de valore matrimonij consuluit
hac de re Dominum Parochum, quid responsi
expectare potuit.

RESOLUTIO : Si impotentia illa fuerit
perpetua, quæ scilicet nec per naturam, nec
per artem sine vitæ periculo, nec per Exor-
cismos Ecclesiæ tolli potuerit, matrimo-
nium fuit nullum. Ratio est manifesta : si-
quidem omne matrimonium est datio potesta-
tis corporum ad carnalem copulam, si pe-
tatur : sed talis impotens non habet sui cor-
poris potestatem ad copulam, ut fatetur :
igitur, &c. Cæterum separandi non sunt
absque præscitu Judicis Ecclesiastici, cujus
est casus veritatem indagare, ne forte
sub prætextu impotentia lateat alia ma-
litia.

CONFIDENTIA, XXXX.

Alius fatetur potentiam ad alias, impo-
tentiam autem ad uxorem : quid de hoc
sentiendum.

R. Esse impotentiam respectivam, quæ,
si sit perpetua, non minus dirimit Matrimo-
nium, quam absoluta. Ratio est : quia
sicut impotentia absolute est impedimentum

347.

con-

contrahendi cum omni, ita respectiva cum tali: ergo sicut illa dirimit Matrimonium cum omni, ita & hæc cum hoc vel hac.

Dicit. Impotentiam, respectivam causatam per maleficium, posse depelli per aliud maleficium: Adeoque non esse perpetuam, nec consequenter irritate Matrimonium, sed Impedimentum, quod potest tolli solummodo per maleficium, absolute tolli non posse: quia juxta jura, quod jure, id est, licite, non possumus, absolute non possumus.

C O N F E R E N T I A, XXXXI.

348. **V**ir & mulier contendunt ad invicem coram Judice de impotentia ad coeundum ipso dante causam mulieris arctitudini, adeoque prætendente incisuram; illa autem causante nimiam grossitiam viri; quid consilij?

Responsio. facilis: Visitentur per honestos ac honestas respective, si excessus inventus fuerit in viro, mulier non tenebitur pari scissuram: si vero extraordinaria arctitudo reperta fuerit in muliere, illa obligabitur adhibere curem artificis. Ratio primæ partis est: quia, ubi defectus est in viro, is debet sibi subvenire per propriam curationem: quod

Quod si non possit, dimittat uxorem, ut alium ducat. Ratio secundæ partis est, quia mulier contrahendo obligavit se ad copulam: consequenter & ad media necessaria ad illam, si non habeant annexum periculum vitæ, aut aliud grave incommodum.

Raptus.

CONFERENCE XXXII.

349

Duo Officiales milites diverterunt in hospitio publico ad album leporem, in quo hospitabant duæ filiae perpulchræ, Christina & Euphrosina, unus illorum sollicitavit pro Christina consentiente, alter pro Euphrosina reclamante, apud parentes quoad utramque omnino repugnantes: discessuri quisque suam clam abripuit, unus Christinam volentem, nolentem Euphrosinam alter: ubi autem pervenerunt ad exercitum, cum ambabus consentientibus celebratæ sunt nuptiæ: Queritur ergo; an valide propter Conc. Trid. Constitutionem sess. 24. cap. 6. de reform. ubi decernit S. Synodus, inter Raptorem & Raptam, quamdiu ipsa in potestate Raptoris manserit, nullum posse consistere Matrimonium.

RESOLUTIO prima: Inter primum Officialem & Christinam fuit validum Matrimonium. Ratio est: quia Raptus propriè dicitur dirimens Matrimonium, secundum omnes est abductio puellæ ex potestate parentum violenta ad alium locum Matrimonij contra-

P

he-

hendi causa : sed in proposito nulla violentia Christianæ, neque parentibus, eisi inuitis, igitur &c. atque ita respondit ad hunc casum, Lucius III. cap. cum causam, de raptoribus, apud Patric. hic.

350. RESOLUTIO secunda : Inter alterum Officium & Euphrosinam celebratum Matrimonium est validum & invalidum : *Validum*, si illa à Raptores separata, ac in loco tuto, & libero constituta, illum in viram habere confenserit : *invalidum* autem, si in potestate Raptoris permanserit. Ita conc. ci. his ipsis verbis. Ratio utriusque partis est : Quia Concilio eo decreto nil aliud intendit, nisi libertati Matrimonij providere : sed hæc libertas servatur, quando Euphrosina posita in tuto ac libero loco consentit : & non servatur, quamdiu manet in potestate Raptoris : ergo in priori casu fit Matrimonium validum, invalidum in posteriori.

CONFERENTIA. XXXXIII.

Miles sperans se Colonello suo viduo optatum gratum facturum, si puellam honestam per Raptum adductam, ipsi præsentaverit in Matrimonium : Fecit sic : At quia puella Colonello non placuit, ipse Miles cum ea contractavit, an valide ; Resp. valide. Ratio est : quia nullitas Matrimonij solus infertur contra Rapientem pro se, non contra Rapientem pro alio ; unde in casu proposito tam Colonellus quam

quam Miles potuit valide contrahere : Ille quidem, quia non rapuit, hic autem, quia pro se non rapuit, sed pro alio. Ita cum alijs Sanchez disp. 13. num. 2. Tamburin. l. 1. Decalog. c. 6. n. 16.

Absentia Parochi.

CONFERENCE, XXXIV. §52.

Quia in multis partibus Germaniæ hæretici mixti Catholicis, eodem templo utuntur utique, indubie per Catholicos Pastores promulgatum fuit Conc. Trid. annullans Matrimonia contracta in Absentia Parochi, vel Sacerdotis ab eis destinati, & promulgatum, neque receptum ab hæreticis, non abs re controversitur, utrum Matrimonia in huiusmodi Templis celebrata ab que præsentia legitimi Parochi sint valida.

RESOLUTIO prima: Certum est, Matrimonia Catholicorum in tali Templo celebrata absente Parocho & duobus vel tribus testibus esse irrita & nulla. Ratio est: quia Conc. Trid. annullans huiusmodi Matrimonia, sess. 24. cap. 1. de reform. Matrim. fuit à Catholicis promulgatum, acceptatum, nec abrogatum.

RESOLUTIO secunda: Matrimonia celebrata ab hæreticis in templo, communi ipsis & Catholicis, coram prædicante habenda sunt pro legitimis. Ita Tanner tom. 4. disp. 8.

q. 2. dub. 6. n. 122. Laym. *Diastil. & alij.* Apud
Gob. hic Cas. 18. n. 460. quibus tamen ipse non
 acquiescit. Ratio illorum, quia Papa scire
 non potest fieri & tamen ob vitanda majora mala, non
 declarat hujusmodi Matrimonia irrita, &
 consequenter ea tacite approbat. Quia autem
 hoc argumentum fuit sup. Conf. 35. reproba-
 tum, ideo aliter probatur ex ipsomet P. Gob.
 cit. n. 454. & seqq. ubi dicit, *Decretum Conc.*
Trid. non obligare, nisi promulgatum, recep-
 tum, ac præterea non abrogatum usu contra-
 rio: sed ab hæreticis non fuit promulgatum,
 minus receptum, & insuper abrogatum usu
 contrario, Igitur &c. Sed contra.

Obijcit P. Gobat. num. 464. Rescriptum
 quoddam *Congreg. Conc. Trid. ad Episcop. Tri-*
ebariensem Nuncium Apost. in Belgio, quod inter
 cetera sic habet: hæreticos quoque, ubi de-
 cretum cap. 2. *Conc. Trid.* est publicatum, te-
 neri talem formam observare, & propterea
 etiam ipsorum Matrimonia absque forma
 Concilij, quæ amvis coram Ministro hæretico
 contracta, nulla atque irrita esse, & In temp-
 lis communibus Catholicis & hæreticis, esse
 quasi duplicem Parochiam, unam in Catholicorum
 Acaholicorum alteram: Conceditur itaque
 promulgatio *Trid.* quoad unam, negatur quo-
 ad alteram. Et licet facta fuerit à Catholicis
 in cathedr. hæreticorum, non fuit tamen ac-
 ceptata ab hæreticorum parochia, sed potius

si contrarium abrogata. Ideoque ipsam non obligat.

354.

Dices: Prædicantem parochiæ hæreticorum non esse verum Parochum: consequenter non est minister legitimus Sacramenti Matrimonij. & Secundum communem DD. sensum, non requiritur, ut qui Matrimonio assistit, à parte rei verè sit Parochus, sed sufficere, si habeat titulum saltem coloratum: ita ut communi errore habeatur Parochus, nec sit intrusus absque omni titulo. Ita Bulebaum: Cæterum propter auctoritatem Clem. VIII. tit. Conf. 35. contrario opinio verior est.

CONFERENTIA. XXXXV.

Sponsus & Sponsa celebrantes Sponsalia coram Parocho & aliquot testibus, utuntur verbis de præsentibus, *accipio te in meam, accipere in meum*, Nunquid fecere matrimonium; Ratio dubitandi est: quia ad valorem matrimonij aliud non requiritur, quam ut in præsentia Parochi & duorum testium masculus tradat suam corpus femellæ, & illa suum mari.

355.

Resp. Cum Navarr. c. p. 12. num. 79 & Lay. tract. 10. part. 2. cap. 4. num. 15. non debere præsumi, sponso voluisse contrahere Matrimonium cum peccato, nondum præmissis denuntiatioibus sub gravi obligatione requisitis adeoque licet ex imperitia utantur verbis de præsentibus, præsumuntur tamen, per ea velle solummodo sponsalia celebrare. Quod si ta-

P 3

men

men conitaret, eorum voluntatem fuisse contrahendi matrimonium, illud fuisse utique validum, sed ipsi impunes non evasissent.

CONFERENTIA, XXXVI.

356. Si Sponsus sit ex Parochia, in qua promulgatum est Conc. Trid. & Sponsa ex alia, in qua non est promulgatum, valebitne matrimonium celebratum in Parochia sponsæ sine præsentia Parochi? & Valiturum. Ratio est, quia contractus quoad valorem pendunt à legibus loci, in quo fiunt cap. fin. de foro compet. Non valiturum autem, in Parochia Sponsi ob eandem rationem.

CONFERENTIA, XXXVII.

Si Sponsus & Sponsa ex Parochia, in qua promulgatum est Conc. Trid. accederent ad aliam Parochiam non subiectam Decreto dicti Concilij, ea solam intentione, ut ibi sine ullo Parochio contraherent, peractoque contractu mox domum remaneant, an valide contraherent? Affirmativam tenet Sanchez lib. 3. disp. 28. cum alijs.

357. RESOLUTIO: Si dicti Sponsus & Sponsa casu ac per modum transeundi, non ex industria, venirent ad talem locum non subiectum Decreto Trident. valeret ipsorum contractus. Ita DD. communissime. Teste Gobat. his Cas. tit. 484. Ratio est eadem, quæ in priori casu videlicet, quia valor contractus dependet à legibus loci etiam quoad peregrinos. Quod

autem ex industria eo le conferent, non animo
ibidem perseverandi, contra ipsorum contra-
ctus valorem refert, ex *Lug. Gob. cit. n. 481. bre-*
ve quoddam Autheticum Urbani Octavi datum
anno 1627. ad Archiepiscopum Colonensem seqq.
tenoris: Non esse legitimum Matrimonium sic con-
trahentium cum fraude. Quod sequitur Lug.
Tambur. & ipsemet Gob. cit. dicens: Se non ha-
bere ullam probabilem rationem negandi,
quin illud Breve revera emanaverit ab Urbano
Octavo. Cæterum in locis, in quibus dictum
breve aut non est publicatum, aut saltem pub-
lica ejus notitia non habetur, valet utique sen-
rentia Sancheziana, nec separandi sunt, qui
ita contraxere.

CONFIDENTIA. XXXXVIII.

Sponsa unius capitur amore alterius, quem
proinde vult habere maritum cont adicente
priori: ut ergo altero potiatur, petit à Vicario
Parochiali, ut aut copulet, aut det licentiam
alij copulandi ipsam cum altero: negato utro-
que adit ipsum D. Parochum, supplex pro ea-
dem licentia obinenda. At ille nec concessit
petitam licentiam, nec prohibuit alienum Pa-
rochum accedere: Accessit itaque, & contrac-
tum fecit de præsentibus cum adamo in præsen-
tia alieni Sacerdotis, quid de hoc contractu
sentiendum; Tota difficultas consistit in hoc
an non prohibens D. Parochus accessum ad al-
ium Parochum vel Presbyterum, cenetur p. l.

358.

fit dedisse licentiam postulatoribus, qua valeant ab eodem copulari. Itaque fit

RESOLUTIO : Probabile est, dictum contractum fuisse validum. Ratio est: quia secundum *Cominck Disput. 27. dub. 3. num. 29.* Quævis signa clare exprimentia voluntatem mere internam dandæ licentiæ sufficiunt, imo secundum *Gobat. Tract. 9. cas. 14. n. 557.* certum est, nullo modo exigere verba formalia licentiam exprimentia, sed horum vices supplere posse tum reales & positivæ, tum etiam negativæ circumstantias; sed in proposito D. Parochus dicendo ad sponfos supplices, non facio vobis licentiam accedendi alium Parochum (utique ne videretur posse iuve cooperari ipsorum peccato, si quod forte timendum erat) nec prohibeo alium accedere [si scilicet ventis hoc peccatum in vos suscipere] clare expressit voluntatem internam ipsis gratificandi adeoque licentiam postulatam concedendi saltem negativè. Igitur &c. *Confir.* ex communi modo loquendi; non prohibeo vos accedere alium Parochum idem est, ac non nego vobis licentiam petitam accedendi alium Parochum pro assistentia matrimoniali; non negare autem licentiam petitam, quid aliud est, quam eam concedere, Igitur, &c.

359.

CONFERENTIA. XXXIX.

Post factas denunciations duorum sponzorum, supervenit ab Ordinario prohibitio

Pa.

Parocho. ne eos copularet: Illi scientes se omni ex parte hábiles, audierunt sacrum Parochi eoque finito cum testibus accesserunt ad altare sibi que invicem coram Parocho de præsenti compromiserunt matrimonium: an valide.

Ad. Diana part. 10. tr. 13. resol. hoc Matrimonium fuisse Romæ & Mediolani pronuntiatum validum, licet contrahentes fuerint panis mulctati. Et ratio est evidens quia præter præsentiã Parochi & testium, non requiritur consensus Ordinarii aut Parochi, sed solum contrahentium.

Denunciationes Matrimonij.

CONFERENTIA. L.

Senex multorum prædiorum possessor & **S**caupo, ac propterea consorte conjuge indigens, contraxit sponsalia cum ancilla, & ne impediretur à Matrimonio cum illa contrahendo à filiabus jam maritatis, aut certè irideretur, petiit à Parocho copulari omissis denunciationibus consuetis, quæ tamen factæ fuerunt tribus diebus ferialibus post missam: quæritur, an validum fuerit illud Matrimonium; & an Parochus potuerit dispensare in denunciationibus. 360.

RESOLUTIO Parochus non potuit dispensare in denunciationibus, sed bene declarat se ad eas hic & nunc non obligari, dummodo aliunde certus fuerit non subesse aliquod

impedimentum. Ita P. Gob. Tract. 10. Cal. 13. Ratio autem est : quia Conc. Trid. denunciations requirens, non concedit super iisdem dispensationem nisi Ordinario seu Episcopo : quia autem Parochus vidit hic & nunc subesse rationabilem causam dispensandi si adesset Ordinarius, potuit rationabiliter declarare decretum Trid. ipsum non obligare ad denunciations faciendas.

CONFIDENTIA. LI.

361. **M**ille imprægnavit puellam, quam proinde vult ducere in uxorem, rogat itaque Parochum ut intermissis Denunciationibus ipsis dignetur assistere Matrimonium contracturis : alioquin dimissa puella ipsi redeundum esse ad Castra : quæritur ergo, an id possit facere Parochus ? R. posse : Ratio est, quia ex dilatione Matrimonij iminent peccata, & puellæ gravis Confusio : igitur si prius jurent se non ligari aliquo impedimento, poterunt copulari absque denunciationibus. Ita March. in Resol. past. tr. 8. cap. 1. n. 2. & Gob. ubi sup.

CONFIDENTIA. LII.

362. **S**ponsus & Sponsa celebraturi Matrimonium coram Parocho & testibus, abhorrent multum à denunciationibus faciendis coram populo, allegant falsam causam remissionis earundem v.g. disparitatem Conditionis nobilem cum ignobili : divitis cum paupere :

concupinarij cum concubinaria ; qui vulgo habentur veri conjuges ; timorem, ne à consanguineis aut parentibus injuste impediatur &c. Atque ideo copulantur intermissis denunciationibus ; an valide.

&. Valide quidem, quia denunciationes non sunt de substantia Matrimonij : at tanè illicitè, siquidem talibus *cap final. de clandestinis desponsationibus* iubetur, ut condigna poenitentia eis iniungatur.

CONFERENCE LIII.

Sponsus ex Diœcesi Augustana, & Sponsa 363.
Diœcesis Constantiensis, habent justam causam petendi dispensationem super denunciationibus exequendis, petunt & obtinent ab Ordinario Constantiensi, non autem etiam ab Augustano : quæritur, an valeat dispensatio. &. valere pro utraque Diœcesi: Ratio est: quia Conc. Trid. dat licentiam dispensandi Ordinario : hic autem esset dispensatio Ordinarij : igitur &c. Ita sentiunt Sanchez Disp. 7. n. 7. Bonacina q. 2. de Matr. p. 6. & Hurtad. disp. 5. difficul. 19. n. 64.

CONFERENCE LIV.

Vagabundus & Vagabunda petunt à Parocho loci, in quo pernoctarunt copulari absque prima denunciatione, an recte ? &. tales frustra denunciati iri utpote ignotos hominibus loci, in quo volunt contrahere : quod si igitur aliud impedimentum non 364.
is.

intercedat, Parochus licet ipsorum Matrimonio assistet absque denunciationibus,

365.

CONFIDENTIA LV.

Si Sponsus & sponsa sunt in diversis Parochiis, an debeant proclamationes fieri in utraque? &. Cum *communissima DDum*, faciendas esse in utraque, addit tamen *Laym.* Non debere damna consuetudinem quæ ad huc hodie in quibusdam Ecclesiis viget, ut denunciationes fiant solummodo in Parochia, in qua celebrantur nuptiæ. Ita *P. Gob. in hac Materia* & ex ipso *P. tricius noster Theol. sacram. part. 4.*

366.

e. 1. sect. 4. n. 378.

CONFIDENTIA LVI.

Factis denunciationibus recordatur amicis sponsi, sibi fuisse à Sponso apertum, sub juramento servandi silentium, aliquod impedimentum conjunctum cum infamia; quaeritur, an amicus ille teneatur aut possit illud aperire Parocho denuncianti contra juramentum? &. Cum *Gob. Tr. 10. cas. 13 n. 536.* amicum debere, servato ordine charitatis, prius monere obnoxium illi impedimento, ut desistat à cogitato Matrimonio, alioqui se suæ conscientiae satisfacturum in eo deferendo: si id non iuvat, repetere debere monitionem coram alio bono amico, vel amica, aut certe parentibus obnoxij; & si neque hoc profuerit, servandum illi erit præceptum Christi, *Dis Ecclesiæ. Vide Sanchez. l. 3. disp. 13. n. 7. sed.*

Di-

Dices : amicum hoc aperturum Ecclesiae seu Parochi acturam contra iuramentum. R. Cum, Sanch. cit Perez. Et Dic. stillo cit. à Gob. cit. Plus deferendum esse præcepto superioris & Reverentiæ Sacramenti, ac salutis animæ, quam tali iuramento.

CONFERENTIA LVII.

467

Volentibus contrahere Titio & Caja matrimonium, dum, fierent proclamationes in Ecclesia insinuavit se quædam mulier dicens, se ab una ex senioribus audivisse, eos adinvicem consanguineos esse in quarto gradu: quæri ergo potest, an Parochus audeat pergere vel desistere à copulatione? R. cum Gob. cit prior, Confer n. 542. Parochum posse pergere ad copulationem: Ratio est: quia testans ex auditu de consanguinitate non auditur, quando auditur ab uno solo è maioribus, & non à duobus vel pluribus. Ita Navar. Et alij.

CONFERENTIA LVIII.

Marula & Marula contraxere inter se Matrimonium peractis denunciationibus intra octiduum, ipso die octavo, quo facta est ult. 368. ma denuntiatio Marula mortua post paucos dies, insinuarunt se eius cognati repetentes sex mille aureos, quos Marula Marulo reliquerat, probantes Matrimonium eorum fuisse nul.

nullum ob certum impedimentum, quod demonstrarunt. Iam ergo iure quaeritur, an cognati iuste potuerint repetere dictam pecuniam.

Ratio dubitandi est: quia non insinuarunt dictum impedimentum ante copulationem, ut moris est, ac perinde non amplius audiendi.

RESOLUTIO: *Paris Gob. cit. Conf. 68. est.* Ego censeo testes fuisse a thuc audiendos, quia nullo iure praecipitur ut testes deponant ante ultimam proclamationem, sed sufficit si ante copulationem; quia igitur illa copulatio facta fuit praesertim, ipso scilicet die tertiae proclamationis, habuere iustissimam causam causandi, se fuisse festinatione praeventos, & inferendi praesumptionem e mala fide sponso-
rum.

CONFIDENTIA. LIX.

369. **D**um post factas enunciationes procederent ad Ecclesiam copulandi a Parocho Sponsus & Sponsa, detectum fuit impedimentum cognationis inter Sponso-
rum: quid faciendum fuit Parocho: an copulandum eos cum prohibitione copulae carnalis, usque dum impetrata foret dispensatio ab Episcopo: an vero desistendum a copulatione? *re.* Abstinentium fuisse a copulatione: Ratio est: quia ante contractum Matrimonij non tam facile dispensatur in ordine ad contrahendum cum consanguineis, quam post contractum
bona

bona nōc. Deinde incertum fuit dispensaturum in hoc casu Episcopum : & tandem quia valor Sacramenti Matrimonii fuisset suspendendus usque ad datam dispensationem ab Episcopo, quod non est tam cito admitendum. Poterant ergo nihilominus cum hospinibus invitati, hilares esse, ac paratas epulas contumere postque obtentâ dispensatione, absque ulteriori pompa contrahere. Ita iterum *P. Gob. tit. n. 545.*

Benedictio Matrimonii.

CONFERENTIA. LX.

Quidam contraxit Matrimonium cum quadam intermissis Benedictionibus ideoque cognati voluere excludere filios ab hæreditate tanquam illegitimos, propterea quod tale Matrimonium vocetur **Clandestinum** an recte. 370

RESOLUTIO : Cognati non habuerunt ullam causam excludendi filios Matrimonij celebrati sine benedictionibus ab hæreditate :

Ratio est : quia benedictio non spectat ad rationem vel substantiam Matrimonij, ita quidem, ut possit omitti absque omni peccato, etiam in locis in quibus solent adhiberi, nisi inde oriretur scandalum. Ita *P. Gob. tr. 100 Cas. 14. n. 561. & 562. citans Navar. Rationem adducit, quia Synodus Trid. requirens Benedi-*

di-

ditiones autur solo verbo hortandi, non præcipiendi. Unde ad rationem dubitandi in oppositum R. non omnia, quæ reddunt Matrimonium clandestinum, irritant illud, sed solum absentia Parochi vel testium: ut liquet ex littera *Conc. Trid. sess. 24. c. 2. de reform Matrim.*

CONFERENTIA. LXI.

371. **Q**uia in cap. vir de secund. nupt. Prohibentur benedicti secundæ nuptiæ, licet vel solus vir vel sola mulier ad eas transeat, quæritur non abs re, num id necessario observandum?

R. Ex P. Gob. cit. n. 563. & seqq. obtinere generalem consuetudinem Diœceson (teste *Barbôs. & alis*) ut si viduus ducat virginem, reperatur solemnibus benedictio, contradicente expresse obsequiali constantiensi fol 385. interrim exprimente Navar. posse consuetudine introduci, ut etiam, quando mas virgo ducit viduam jam ante benedictam, benedicatur uterque. Et *Henriq. l. 11. c. 16.* ait generatim consuetudine receptum esse, ut si alter contrahentium non accepit ante benedictionem, uterque benedicatur. Tu sequere Rituale tuæ Diœcesos, & non errabis.

Cognatio Spiritualis.

CONFERENTIA. LXII.

372.

Puellulæ recens natæ, ac domi ab obstetricæ baptizatæ, ubi in Ecclesia solitæ cæremoniæ à Parocho adhiberentur, afficit sub nomine Patrini Honestus Iuuenis, qui post 16. annus cum ea petit Matrimonium contrahere: an poruerit? Ratio dubitandi est: Quia tæto illo tempore habebatur & appellabatur à Parentibus & puella Patrinus.

&. Inter Honestum & puellam nullam intercessisse cognationem spirituaalem propriè dictam, sed solum imperfectam, quæ olim vocabatur Carhechismus, nunc per desuetudinem, & Conc. Trid. Decretum *sess. 24. de Sacram. Matr. c. 2.* omnino abrogatam. Ratio verò est: quia cognatio spiritualis non contrahitur nisi per Baptismum vel Confirmationem; eaque solum inter baptizantem, confirmantem, & baptizatum, confirmatum, ac parentes baptizati, confirmati, item inter levantem ex Baptismo, tenentem in Confirmatione & levantem, tenentem ac parentes levati tenent: Sed in proposito nullus fuit factus Baptismus, nullus levans ex Baptismo, sed solum assistens cæremonijs in priori Baptismo omissis: Ergo nulla orta cognatio spiritualis inter assistentem & puellam, ejusve parentes: atque adeo Honestus licitè poruit contrahere cum puella, cujus

Q

cæ

ca renonijis Baptismi altitit, nisi aliquid aliud
oblitat

CONFERENCE. LXIII.

373.

Viduus factus est Patrinus legitimus Proli
Jucundæ ; mortuis marito Jucundæ &
prole, affectat ducere Jucundam in uxorem,
frerus illo axiomate germanico. Das Kind ist
gestorben / die Gevatterschaft hat ein Ende.
Au bene.

& Pessimè : Ratio est in promptu ; quia
longè aliud est extingui paternitatem inter Pat-
rinum & prolem ex Baptismo levatam, aliud
cessare cognationem seu conjunctionem spiri-
tualem incurtam per levationem proli ex Bap-
tismo inter levantem & parentes levati ; illa
enim (utpote relatio paternitatis) desinit esse
desinente altero extremo ; at hæc manere con-
vincitur, quamdiu utrumque extremum ma-
net ; Itaque manet spiritualis cognatio inter
Patrinum & matrem prolis baptizatae, licet
extincta fuerit alia inter patrinum & prolem
emortuam.

CONFERENCE. LXIV.

374.

Parvulus Sexennis ex voluntate parentum
tenuit in Confirmatione puellam ejusdem æta-
tis, facti adolescentes percipiunt ad invicem
Matrimonium contrahere : & dum ipsis obij-
ceatur impedimentum cognationis spiritualis
reponderunt, se in illa ætate nescivisse, quid
agerent. Quæritur ergo, an potuerint absque
dispensatione contrahere ?

Ræ.

RESOLUTIO : Potuerunt utique : Quia pro illa ætate non præsumitur tanta rationis capacitas, ut possent facere intentionem exercendi illam cæremoniam, quod ab omnibus requiritur ad contrahendam cognationem spiritualem : Igitur &c.

De Dispensatione Impedimentorum.

CONFERENCE. LXV. 375.

Quidam in concione tactus conscientia, aperiit Confessario se peccasse carnaliter cum mulieris cujusdam filia, ac postea duxisse mulierem illam in uxorem : quærit proinde ex Confessario, an id ipsorum Matrimonio non noceat ?

Respondit Confessarius, nocere plane in tantum, ut vel debeant separari ab invicem, vel procurare dispensationem de novo contrahendi. Sed quid, inquit, uxor mea dicet, si deberet de novo contrahere ? & quid alij homines, si separabimur, quid ergo faciendum tali Confessario cum suo pœnitente.

¶ **Q**uia contractus initus est bona fide à nescientibus, vel saltem non cogitantibus de impedimento Affinitatis : Nec potest fieri separatio propter scandalum & infamiam : postulandam esse dispensationem à summo Pontifice, vel (si paupertas hoc impediat) ab Episcopo per Confessarium, pro novo contractu faciendo.

Petes qualiter debeant formari litteræ postu- 376.

Q 2

lato-

latone dispensationis : & ponendum esse Casum scilicet contractum factum à duobus (sine nomine) bona fide , elapso autem aliquo tempore recordatus est vir , se prius cum uxoris filia carnaliter peccasse , adeoque impedimentum Affinitatis cum matre incurrisse ; & cum ob paupertatem prohibeatur Romam accedere obnoxius rogat pro dispensatione in ordine ad revalidandum Matrimonium.

Peres secundo : & quid ulterius faciendum Confessario , ubi hæc omnia obtinueris , hoc opus , hic labor est.

R. Itaque instituendum esse pœnitentem , ut novum consensum ex uxore eliciat ad contrahendum Matrimonium prius nullum ; Ita tamen , ut ea advertere nequeat causam istius novi consensu ; Erat enim antea utriusque consensu nullus propter inhabilitatem materiæ , & ideo necessum est utrumque renovari ; v. g. ut pœnitens dicat uxori , timeo vel suspicor , angorque conscientia ex certa causa , Matrimonium inter nos non valuisse , ideo rogo te ad pacandam meam conscientiam , ut quantum opus est , in Matrimonium nostrum ambo de novo consentiamus : Itaque in nomine Domini , ego te mihi accipio in uxorem : cui illa respondeat : & ego te mihi accipio matrum. Nec enim est melior , nec facilius modus extorquendi novum consensum , ex parte ignorante impedimentum.

CON

CONFERENCE A. LXVI.

Confessarius vel Parochus ex confessione u- 377.
nuius, advertit latere impedimentum irri-
rans Matrimonium, quod putat se habere cum
alia: & si illud aperiat, vel non poterit obti-
nere dispensationem, vel certe alia mala se-
quentur, non securura, si conjuges potati in
bona fide permittantur: Quid igitur faciendum.

RESOLUTIO: Quando Confessarius de-
prehendit, poenitentem esse in bona fide, seu
ignorantia inculpabili sui impedimenti, & si
informaretur de nullitate Matrimonij, infor-
matum non derelicturum suam putantiam
conjugem, sed potius cum ea peccaturum, aut
si eam derelinquat, oritura gravissima scandala,
aliaque incommoda ac difficultates circa proles
susceptas &c. Eo casu debet Confessarius pru-
denter dissimulare. Ratio est: quia ex duo-
bus malis minus est eligendum: minus autem
malum est fornicari materialiter tantum in bo-
na fide conjugij, quam accepta informatione
indiscreta, formaliter peccare &c. Igitur &c.

CONFERENCE A. LXVII.

Quando Poenitens non est in bona fide, sed 378.
vel conscius sui impedimenti & nullitatis
Matrimonij, aut de eo suspicans inquit ex
Confessario veritatem, eaque habita non potest
impetrari dispensatio, quia forte est juris natu-
ralis [ut ligamen aut cognatio in primo gradu

Q 3

quid

quid tunc faciendum Confessario & Pœnitenti.

RESOLUTIO : Confessarius debet tales monere, ut abstineant ab omni Matrimoniali usu, non tantum à copula, sed etiam ab omni alio actu impudico solutis illicito, cum revera soluti sint. Imo inducendi ac cogendi sunt, ut omni possibili modo vel prætextu separentur: v. g. per fugam occultam, ingressum Religionis servatis servandis, aut divortij procuratione sub aliquo titulo. Quod si nihil horum succedat, & moraliter omnino impossibilis videatur separatio, ob gravissima inde oriunda damna, scandala &c. promittant serio vel etiam jurent continentiam perfectè servaturos, atque ita permittantur cohabitare tanquam frater & soror. Ita *DDes communiter*, sed prò quam periculosum! atque talia solent esse regalia Confessariorum: quæ ipsis utique nemo invidabit.

379.

CONFERENTI A. LXVIII.

Duo inter se contraxerunt in gradibus prohibitis, bona quidem fide, prætermisus denunciationibus: quæritur itaque, an pro his sit impetrabilis dispensatio, *R. à Conc. Trid. sess. 24. cap. 5.* decerni, ut, qui aut scienter contraxit intra gradus prohibitos, aut ignoranter quidem, sed non præmissis denunciationibus, separetur, & ipse dispensationis careat.

CON.

CONFÉRENTIA. LXIX.

Bertha volens nubere Bartholo consanguineo ^{380.}
in tertio gradu, procurat dispensationem
in scio Bartholo: an valeat.

R. Valere, etiam invito Bartholo, Ratio
est: Quia ex natura rei plus non requiritur,
quam ut impedimentum a parte rei tollatur;
tollitur autem eo ipso, quod ex una parte tol-
latur, quia uno correlativorum desinente, des-
init & alterum: Igitur &c.

CONFÉRENTIA. LXX.

^{381.}

Dum unus ex Religiosis Mendicantibus ex-
ciperet Confessiones, in quadam Ecclesia Or-
dinis S. Benedicti celeberrima, inter complu-
res poenitentes, petit unus ab eo dispensatio-
nem super impedimento perendi debitum pro-
veniente ex voto castitatis simplici præceden-
te Matrimonium consummatum, alius in eo,
quod ortum habet ex affinitate infra secundum
gradum superveniente, qui scilicet peccaverat
cum consanguinea suæ uxoris, quaeritur, an
potuerit utique pro voto satisfacere.

RESOLUTIO: Regulares mendicantes à
Ministro Provinciali specialiter deputati, in
voto conscientiae ex concessione Pij V. possunt
dispensare in dictis impedimentis perendi de-
bitum. Ita enim sonant verba Pontificis con-
cedentia Minorum Ministris Provincialibus,
ut possint committere Confessoribus approba-
tis juxta Conc. Trid. decretum, auctoritatem

Q 4

di-

dispensandi cum ijs, qui ante Matrimonium voverunt Castitatem, ut licite possint debitum petere. Quod intelligendum esse de Matrimonio rato, ut consummetur, & de consummato, ut licite debitum petatur, docent *Sanch. Sayr. & Portel apud Cassaing. Tr. 5. cap. 5. prop. 4.*

CONFERENCE LXXI.

Refertur à varijs quoddam Privilegium PP. Augustinianis à Leone X. concessum, in quo datur potestas dispensandi cum ijs, qui scienter vel ignoranter contraxerunt cum impedimento affinitatis, etiam in primo gradu, modo id notorium non sit, neque productum in iudicium. Quæritur itaque, an Mendicantes communicantes hodieum licite uti possint hoc privilegio.

381. Responder *P. Gob. tr. 9. cas. 23. num. 710. esse* verosimilius, tale privilegium vel nunquam emanasse, vel si emanavit, non subsistere. Quia vero plures ipsi robur tribuunt, non est imprudentiæ reus ille ex Ordine Mendicantium Regularis, qui nactus duos ejusmodi conjuges conscios impedimenti orti ex fornicatione, constitutos in manifesto periculo incestuorum concubituum &c. Et impossibilitate morali separationis, dicet ijs: Dispense vobiscum, quoad possum.

Ratio est, quia satius est, in morbis desperatis adhibere dubiam, quam nullam medicinam. *Hæc Gob. cit. citans pro se Sanch. & Valent. Ego pro*

pro mea parte ordinarie suadeo omnibus, ut ad validanda Matrimonia invalide contracta propter impedimenta affinitatis, consanguinitatis, &c. Non præsument illa validare sine speciali Ordinarij licentia ore tenus vel scriptis obtenta: Ita enim, quantum scio, est modo communis & ordinaria praxis Confessorum Regularium, saltem nostratum.

CONFERENTIA LXXII.

382.

Parochus reperit causam rationabilem dispensandi cum Parochiano in petendo debito, à quo impeditur Ratione incestus commissi cum consanguinea uxoris, vel propter simplex votum Castitatis emissum ante contractum matrimonialem, scribitque Patri Franciscano Lenzfidam peto a R. V. ut dispense, cum NN. [tacito proprio nomine] in debiti petitione: eritne res salva, si ille Franciscanus Confessarius, rescripserit, dispenso.

R. Cum Quintannad. Singul. tr. 9. singul. 11. apud Gob. tr. 10. num. 604. affirmative: quod bene nota,

CONFERENTIA LXXIII.

Quando uni conjugum certo & physicè constat Matrimonium esse nullum, ob notum impedimentum dirimens, & altera pars bona fide indubitanter Matrimonium valere putat, quæri potest, an si hæc debitum urgeat, illa parere teneatur aut possit? 384.

RESOLUTIO: Nec debet, nec potest

Q 5

abs.

absque peccato fornicationis : Communissima DD. apud *S. cum Sanchez Lib. 2. Disp. 31. et* expressè Innocent. III. cap. *inquisitioni, de sent. Excommunicationis.* Ubi consultus de tali Respondit : Debet potius sententiam Excommunicationis humiliter sustinere, quam per Commertium carnalē cooperari peccato mortali. Ratio autem est clara : Quia fornicatio est intrinsicè mala semperque illicita : Atqui non potest negari, quin tunc admittatur propriè fornicatio, cū & revera sint soluti.

Dices : Pars innocens licitè petit ; ergo altera licitè reddere potest &c. Dist. antecedens : Licitè petit, id est, non peccat petendo, conc. antecedens : Licitè, id est validè, & habens jus, neg. antecedens, & conseq. per hoc enim quòd ille propter bonam fidem non peccet petendo, non potest dare jus huic licitè reddendi, utpote scienti impedimentum dirimens. Aliud esset, si solùm opinaretur probabiliter Matrimonium esse nullum : Tunc enim teneretur reddere conjugi qui bona fide contraxit donec incertus fiat, ut parùm aut nihil dubii remaneat.

CONFERENTIA LXXIV.

385. **S**atrappa cujusdam oppidi commisit adulterium cum uxore oppidani viri Nobilis & opulenti, oppidanus natum filium spurium, pu-

purans suum , cum aliis filiis educavit , ha-
reditavit , &c. Quæritur ergo , an , & ad quid
obligetur Sarrapa & adultera Nobili oppidano,
ejusque legitimis filiis.

RESOLUTIO : Adulter Sarrapa , si mo-
raliter certus sit prolem esse suam , obligatur
ad restitutionem pro omnibus damnis conse-
cutis marito & liberis Legitimis. Ratio
est manifesta quia omnis injuste damnificans
proximum tenetur ad restitutionem : Sed a-
dulter vere injuste damnificat oppidanum ,
ejusque filios : Igitur &c. Intellige tamen ,
per se loquendo : Nam si adultera ipsa damnum
compensaverit , vel compensare velit , aut
adulter id præstare nequeat ob impotentiam
physicam vel moralem , utpote ob periculum
vitæ , famæ &c. per accidens deobligabitur.

CONFNERENTIA. LXXV.

Sed quid si Sarrapa nullo modo cooperatus
fuerit ad hoc , ut filius spurius supponeretur
oppidano tanquam proprius à sola adulte-
ra ? 386.

Ratio dubitandi est , quia tunc sola mater
videtur esse omnium damnorum inde secu-
torum causa.

RESOLUTIO : Sarrapa tenetur ad re-
stitutionem damnorum secutorum ex suppo-
sitione spurij tanquam filij , sive suaserit ad
eam

eam, siue non iuauerit. Ita *Patricius* nosse
Theolog. sacram. part. 4. num. Communi. Ratio
 est: Quia licet mater immediate supponat
 prolem illegitimam marito, adulter tamen est
 causa illius suppositionis, & consequenter
 damnorum sequentium, quantenus scilicet ipse
 facto suo coniecit matrem in talem necessitatem
 ne prodar suum denarium: Ergo tam adulter
 quam adultera subjacent obligationi ad satisfac-
 faciendum damnis ex tali suppositione secutis.

CONFIDENTIA. LXXVI.

387. Quid si adulter non sit moraliter certus pro-
 lem esse suam, sed vere & probailiter
 dubitet, an non sit mariti: An tunc obliga-
 tur saltem ad partem damnorum secundum
 quantitatem dubii: Affirmant *Molin.* &
Laym. apud Patric. cit. Conf. preced. Nihilominus
 & *Cum Patricio num. 544. & plurib. apud*
ipsum, negativè:

Ratio est: Quia in dubio melior est con-
 ditio possidentis. Nemo enim tenetur aliquid
 solvere, se re sua spoliando, nisi constet ip-
 sum teneri: Atqui quando adulter non est
 moraliter certus, quod proles sit sua, sed
 dubius an non sit mariti, non constat ipsum
 esse debitorem: igitur, &c.

Dices, Adulterum non esse in bona fide &
 innocentem: Ergo pro ipso non stat possessio.
Resp. Dist. ans. non est in bona fide respectu ad-
ulteri

ulterii, *Conc.* in ordine ad bona legitime possessa, *neg. ant. & conseq.* non ergo debet spoliari tuis bonis, quæ possidet, nisi probetur proles esse sua: Et maxime, quia in tali dubio adest præsumptio juris filium esse legitimum, *L. filium ff. de his, qui sunt sui vel alieni juris*: Consequenter etiam præsumptio esse debet, filium esse à marito non ab adultero.

CONFIDENTIA, LXXVII.

VNa aliqua mulier habens tres filios, ex quibus unus erat ex adulterio natus, ut se liberaret ab onere restitutionis faciendæ legitimis, ita eos allocuta fertur: Unus vestrum non est legitime natus, si eum nominem, hæreditate sat ampla privatur, quid vultis faciam? quibus auditis quisquis sibi timuit, ne spurius nominetur; Quare omnes tres rogarunt matrem ut fileret, spuriumque, quicumque ille sit, sibi invicem remittentes, unam partem hæreditatis admiserunt. Quæritur itaque, an astuta illa mulier per hoc fuerit in conscientia liberata ab omni onere restitutionis:

Resp. Covar. apud Laym. negative Ratio est: Quia tunc filij legitimi non libere & sponte, sed timore gravi ac metu injusto adacti remiserunt spurio, certe non remissuri, si ipsum mater manifestasset. Addit tamen **no-**
iter

ster Patrie, posse hoc remedium admitti, omnes vere & ex animo sponte fecissent, & explicite declarassent, se non ex timore, sed ex amore ac benevolentia erga matrem vel etiam erga se in vicem remittere velle, remissurum quoque si scirent, quis esset infelix illegitimus. Ita etiam Lugo Tambur,

CONFÉRENTIA. LXXVII.

389. **M**ulier quædam infelix habuit plures filios, unum tantum legitimum ex marito, reliquos omnes ex diversis adulteris appropinquans ad mortem, ut viro suo, & filio legitimo satisfaceret, convocavit omnes suos procos reliquorum filiorum patres pro testibus testamenti condendi inter alia sic eam allocuta: Amici charissimi, videtis me à Deo magno prolium numero dotatam, quibus alendis longe impar est maritus meus: quaerit vos enixius obtestor, ut quilibet vestrum unam in se suscipiat, viro meo etiam unam relicturi; acque ita cuiuslibet proprium filium assignavit, viroque suum. Jam ergo quæritur num sagax ista mulier viro suo, filioque legitimo plenam restitutionem fecerit.

RESOLUTIO: Si adultera insuper ex propriis bonis tantum viro, filioque testamento reliquerit, quantum spurij prius alio de bonis viri absumpserunt, fuisse plenam restitutionem. Ratio est: Quia ultra dicta non superfuit aliquid restituendum, nisi pro iniuria

juris toties viro illata : pro hac autem nil dignum restitui potest , secundum communem DDum , quæ docet damna illata in uno genere bonorum debere ex obligatione per restitutionem reparari in alio genere bonorum , ita quidem , ut homicida pro iniuria ipsiusmet occisionis secluto damno temporali, nil teneatur restituere per pecuniam vel quidvis aliud : igitur &c.

CONFIDENTIA, LXXVIII.

Cap. Officii, de pœnitent. & Remissione. Pontifex Innocent. consultus , an scemina nolens marito fateri prolem ex adulterio conceptam, possit absolvi respondit: non esse ei pœnitentiam denegandam si timeat iram mariti. Quæritur proinde, an si dicta mulier non possit damnum marito reparare teneatur fateri adulteriũ.

390.

Resp. non teneri regulariter : Ratio desumitur ex cap. cit. & responsione Pontificis : Si enim obligaretur fateri adulterium, non posset absolvi nolens illud fateri : Igitur cum secundum sententiam Pontificis possit absolvi , quando timet iram mariti aliaque mala , manifestum est eam non teneri regulariter aperire suum crimen marito , aut spurio. *Confir.* quia talis obligatio regulariter est nimis difficilis , parum utilis , plus nociva : Ergo nulla. Nam secundum communem DD. restitue-

stitutio damnorum in bonis fortunæ ordinariæ
facienda non est cum detrimento vel periculo
honorum altioris ordinis, utpote famæ,
vel vitæ.

Dixi autem *regulariter* non teneri propter
seqq. Conferentias.

CONFERENTIA. LXXIX.

39r. **I**uristæ quidam veteres irrident Iuvenem
primogenitum, qui credens Reginae matri
dicenti, quod ipse conceptus sit non legitime
ex Rege, sed adulterio ex milite, cessit fratri
nata minori Regnum. Ex quo dubitatur, an
filius teneatur credere matri asserenti, ipsum
esse ex adulterio genitum.

RESOLUTIO: Quoad forum externum
apud omnes Jurisperitos pro certo habetur, in
hoc non stari dicto matris, nisi liquidis & in-
dubiis argumentis id probetur, v.g. quod
tempore conceptionis uxor non habitaverit
cum marito. At vero quoad forum internum
conscientiæ aliter docent graves DDes, quod
scil. quando filius nullam habet rationem du-
bitandi, id sibi merito persuadere debeat,
quod mater fide dignissima pro ejus salute as-
serit, præcipuè in articulo mortis. His ra-
men non obstantibus viderur mihi cum
P. Sporer Theol. sacram. p. 4. n. 555. absolute
dicendum, quod filius vel filia hactenus in

possessione legitimorum natalium perseverans
 minime teneatur credere matri fatenti, ipsos
 esse ex adulterio progenitos, nisi id certis argu-
 mentis, etiam in foro externo validis ostendat.
 Ita *Glossa in cap. officium, de Poenit. & remiss. &*
Canonista communiter, Covar. & alij, ubi sup.
 Ratio est: Quia jure gentium boni communis
 causa ad plurimas hominum astutorum fraudes
 evitandas inductum est, ut nemo unius quan-
 tumvis minime suspecti hominis testimonio
 credere teneatur in suum praedictum praeser-
 tim grave; unde pro regula habet Lugo, tunc
 solum filiam teneri credere in foro conscientiae
 quando motiva, quae habet ad credendum, si
 in foro externo proponerentur, & probaren-
 tur eodem modo, quo ipsi probantur, Judex
 propter illa motiva ita proposita illum pro-
 nuntiaret illegitimum. Ratio regulae est,
 quia quoties forum externum non innititur
 praesumptioni falsae, sed in eo constant omnia,
 quae constant in foro interno, non est, cur re-
 cedamus a sententia iusta fori externi.

CONFIDENTIA LXXX.

Regina habens duos filios (quorum primo-
 genitus erat illegitimè natus & spurius,
 alter autem minor ex Patre Rege, ille haere-
 ticus ac pessimis moribus imbutus, hic opti- 392.
 marum virtutum & bonae indolis) quaerit ex
 Confessario, an teneatur aperire illegitimira-
 tem primogeniti, dum praevidet vitas suae pe-
 riculo

R

riculo

iculum & gravissimam suam infamiam; econtra si non aperiat crimen, ille succederet Patri in Regnum cum periculo subversionis totius Regni: quid igitur? teneturne Confessarius Reginam disponere ad fatendum crimen, an verò relinquere eam in sua fama, & exponere Rempub. manifesto periculo subversionis?

RESOLUTIO: Communissima doctrina est, damnum commune Reipub: avertendum præponderare vitæ unius privatae personæ; adeoque si spes sit impediendi tale damnum per manifestationem adulterij, Regina, saltem ex charitate obligatur illud manifestare. Paret ex terminis.

CONFERENCE. LXXXI.

393. **M**aritus & uxor, ne multiplicentur proles ex condito abrupta copula solent semina extra effundere: quærunt ergo, an id possint circa peccatum mortale continuare?

RESOLUTIO: Maritus & uxor peccant mortaliter, sese invicem polluentes, semina abrupta copula prodigentes, quaecunque de causa id fiat, si fiat voluntariè. Ita omnes & Ratio clara est: quia omnis voluntaria effusio seminis extra vas est intrinsecè mala, & peccatum contra naturam, quippe directè excludens finem principale conjugij & copulae carnalis (generationem proles) ac proinde nullo sine aut necessitate honestabilis. Secundum est primo, si præter intentionem accidat, ut

pore ex festinatione, ex metu, ob senium, aut indispositionem alterius partis: Secundo, si ex malitia solius alterius partis: etsi enim uxor sciat, maritum solere copulam aberrare, non tamen peccat petendo, vel etiam reddendo, dummodo ipsa non consentiat nec cooperetur. Tertio, si fiat ob impotentiam aliquam corporalem, quamdiu probabilis spes superest, copulam debito perfaciendi.

CONFIDENTIA LXXXII.

Quæritur, an, ubi vir semine intra recepto se retrahit, liceat foemine, quæ nondum feminavit, tactibus se excitare, donec & ipsa feminet. 394.

R. Affirmativè: Ratio est, quia hæc provocatio est actus conjugalis perfectio, consummatioque. Ita Sanchez, Bonacina, Perez, Pontius & alii apud Sporer. Similiter e contra neque uxor peccat, si viro usum vasæ concedat, ipsa vero animum ad alia convertat: ne conciretur ad seminationem, secundum eosdem.

CONFIDENTIA LXXXIII.

Uxor juvenis, jovialis & calidi genij, maritum habet jam septuagenarium: ac propterea omnino impotentem, hic amans uxorem, cum aliter non possit, rem tactibus agit, illa patitur, & inde polluitur semel, bis, ter, anxiosa proinde rogat opem, ne vel Deum, vel maritum offendat: quid ergo consilij? 395.

Resp. Ex Gobat. Casu 17, de Matrimonio n. 667.

R 2

Cuius

Cum illi tactus videantur praticari ordinari sine pollutione, tanetsi hæc quandoque sequatur præter directam utriusque intentionem: cumque id fiat magis ad contestandum amorem conjugalem, quam ex libidine, id eo ex sententia Sanchez & Filiucii, non videri delinquere mortaliter illis tactibus, *Confirm.* auctoritate Diana, qui absolute consultus respondit non peccare conjuges, qui in signum amoris conjugalis se amplectantur, licet prævideatur secutura pollutio, quia affectus conjugalis est sufficiens causa talem actum excusans. *Idem Dian. part. 6. tr. 6. resol. 27.*

CONFERENTIA. LXXXIV.

396. Duo conjuges ad vitandam prolem frequentant copulam sodomiticam in vase innaturali, quæritur ergo, an præter peccatum contra naturam committant etiam adulterium.

¶. Esse adulterium ex parte utriusque, quia reuera peccant contra bonam fidem, quo ex vi contractus Matrimonij obligantur invicem ad concubitum naturalem aptum generationi tantum: consequenter extra vas naturale coeuntes æquæ fidem violant, ac si ambo cum alijs concubissent.

CONFERENTIA. LXXXV.

397. Uxoratus pollutur tactibus alterius personæ, an satisfaciat confitendo, quod pollutio nem in proprio corpore procuraverit?

¶. Eum teneri explicare, an id factum fuerit

in tactibus alterius personæ, i. e. in a, viii, Sacerdotis, vel etiam bestię. Ita *Communis* DD. & Ratio est; Quia tactus libidinosi habitus cum alia persona sunt quasi inchoata copula & ordinati ad copulam: ergo pollutio facta per tales actus alterius personæ sortitur malitiam diversam pro diversitate personarum tangentium, ita quidem, ut cum femina libera sit inchoata fornicatio, cum sacrata sacrilegium, &c. quomodo ergo tali uxorato sufficeret dicere, procuravi in proprio corpore pollutionem, quæ se sola dictas circumstantias nullatenus includit, nisi forte per accidens propter affectum ad huiusmodi personas.

CONFIDENTIA. LXXXVI.

Maritus bibulus ab uxore gravidâ reprehenditur, quod totam substantiam de mesticam potando abigurat, unde ita excandescens illam ita percutiendo tractat, ac pedibus calcet, ut abortum pariat. Quæritur itaque, qualiter iste maritus peccet, & quas pœnas incurrat, pro quo sit

RESOLUTIO prima: Secundum constitutionem Sixti V. quæ incipit, ad effrenatam, Bibulus incurrit sequentia, utpote primo pœnas omnes jure Divino & humano, Canonico & Civili statutas contra veros homicidas. Secundo irregularitatem. Tertio excommunicationem ipso facto à qua nequeat absolvi [nisi in articulo mortis] nisi à Rom. Pont. Ita Bulla

la Sixti V. Idem sentit dum de omnibus alijs, qui vel physicè, vel mortaliter tantum ad ralem abortum concurrunt, videlicet mandato, consilio, &c.

RESOLUTIO secunda: *Gregor. XIV. Constit. 2.* quæ incipit: *Sedes Apostolicæ*: prædictam Constitutionem Sixti V. in duobus punctis ita moderavit, ut procurantes abortum fetus animati possint absolvi & à peccato, & ab Excommunicatione, à quolibet Sacerdote tam seculari, quam Regulari, per loci Ordinarium deputato, in foro conscientiae duntaxat: quoad procurantes autem fetus animati abortum valeat in suo vigore Constitutio Sixtina.

CONFERENTIA. LXXXVII.

400. Dum agerem vices Parochi seu Rectoris Selestadiani in Alsatia, allatus fuit ad baptisterium illegitimè natus infans, & ubi de more interrogaret meus Capellanus de nomine parentis albo baptizatorum in cribendi, & dixit Officialis Gallus: Ecce Pater, hic habes aquam materiam Baptismi, adhibe tu formam, & habebis baptismum, quid ad te, Pater? Quæri ergo hic potest, aut certe debet, an mater teneatur aperire complicem, seu patrem filij illegitimi, si interrogetur? Pro resolutione subiungo ex *P. Gobat. append. 1. post Tract. 10. de Matrim.* Judicium cuiusdam Theologi, tam usu, quam theoria peritissimi, quod ita sonat:

Julia ex adulterio concepit & peperit filium

judex [cui ab effectu solo cognita erat illicita copula, nullo extante indicio commissi adulterij] quærit ex Julia pro loci consuetudine, etiam sub juramento, quis sit pater illius illegitimi filij; quæritur, an Julia teneatur indicare adulterum, an vero (recluso scandalo, & cujusquam injuria) uti possit æquivocatione occultando adulterum.

¶ Juliam posse uti æquivocatione, non tantum in proposito casu, sed etiam extantibus indicijs sufficientibus ad semiplenam probationem commissi adulterij. *Probat*ur: quia verus quidem testis à legitimo iudice interrogatus tenetur, ob bonum publicum, parere suo Superiori, atque adeo nequit æquivocare, reo tamen, ad evitandum vitæ periculum, vel gravem infamiam, vel quodcunque grave malum, ex probabili & probabilissima RR. opinione licitum est uti æquivocatione [etiam extante semiplena probatione] quia ad rem valde difficilem, quæ promoraliter in possibili reputatur (qualis est concurrere ad grave malum sibi met inferendum) precipiendam non extendit se potestas humana: atqui Julia non est merus testis, sed & complex criminis & adulterij rea: Ergo licitum ipsi est æquivocatione uti, ad se ipsam non infamandam, quod sit adultera.

Atque hæc de Matrimonio
& Sponsalibus.

A. M. D. G.

R 4

TL-